

06 Palestina:
Ber Europa støtte
samlingsregjeringen

12 Uteoppdrag:
Hundrevis av nord-
menn «alltid beredt»

24 Næringsliv:
Slik får du støtte
til satsing ute

Afrikas våpen-
hovedstad
Side 16

BISTANDSAKTUELT

NR 4 – MAI 2011 www.bistandsaktuelt.no

FAGBLAD OM BISTAND OG UTVIKLING

For fire år siden vedtok Stortinget en ny lov. Loven skulle skape mer åpenhet om hvordan penger blir samlet inn og hvordan pengene blir brukt. Men siden har lite skjedd. – Kontrollen med de useriøse innsamlerne er fortsatt lik null, sier Bernt G. Apeland i Norges Røde Kors. **Side 8-10**

Fritt fram for frekke pengeinnsamlere

B-POSTABONNEMENT

Slår hardt til mot
opposisjonen

Side 20

Aktuelt

En lov som ikke virker

Leder

For nesten fire år siden vedtok Stortinget en ny lov: lov om registrering av innsamling. Formålet med den nye loven var å bøte på et hull i lovverket. Tidligere var det nemlig ingen direkte lovregulering av innsamlere i Norge. I praksis betød det at hvem som helst kunne starte en innsamling uten av det var noen form for kontroll med hvordan pengene ble brukt.

Hensikten med den nye loven var å skape mer åpenhet om hvordan penger til gode formål blir samlet inn og hvordan de blir brukt. På den måten ville man samtidig gjøre det vanskeligere for useriøse innsamlere. Loven fastslo at det skulle opprettes et frivillig register over organisasjoner som samler inn penger til gode formål, og det skulle stilles krav til de som registrerte seg.

To år etter at den nye loven trådte i kraft kan vi fastslå at den ikke virker etter hensikten. Fortsatt er det en rekke organisasjoner som samler inn titalls millioner kroner årlig uten at noen sjekker hvor mye av pengene som går til formålet.

Ofta dreier det seg om små, ukjente organisasjoner som kjøper telefonsalgstjenester av firmaer som stikker av med 80–90 prosent av pengene som gis til gode formål. Disse organisasjonene er ikke registrert i Innsamlingsregisteret. De opererer akkurat på samme vis som før loven om registrering av innsamling ble vedtatt.

Flere ting kan gjøres for å forbedre situasjonen. For det første bør Innsamlingsregisteret markedsføres langt bedre enn i dag, slik at folk flest vet at dette er et kvalitetsstempel. Man kan også se for seg at Innsamlingskontrollen, som i dag driver Innsamlingsregisteret, får tilført ressurser og kompetanse til å kontrollere organisasjoner som ikke er medlem av registeret. Publisering av en liste over ikke-medlemmer vil skape oppmerksomhet både rundt Innsamlingsregisteret og fokus på organisasjoner som står utenfor.

Forbrukerombudet foreslo nylig at det skulle innføres et krav om at alle organisasjoner som samler inn penger også skal ha plikt til å informere om hvor stor del av de innsamlede midlene som vil gå til formålet. Det er en idé vi gir full støtte.

BISTANDSAKTUELT

Etablert 1998.

Ansvarlig redaktør: Gunnar Zachrisen

Bistandsaktuelt utgis i henhold til Fagpressens redaktørplakat og Lov om redaksjonell fridom i media. Eventuelle klager på artikler i avisen rettes direkte til bladets redaktør – gz@norad.no.

Stopp for krav om årlig svindelrapport

Utenrikskomiteen på Stortinget ber regjeringen vurdere Høyre-forslaget om årlig korrupsjonsrapport for bistandsorganisasjonene, men vil ikke stille det som krav. – Misforstått lojalitet til egen regjering, mener Høyre. **Av Hege Opseth**

Norske frivillige organisasjoner og stiftelser forvaltet i 2009 over 3,5 milliarder kroner av et utviklingsbudsjett på totalt rundt 27 milliarder kroner. Det er Høyre-representantene Peter S. Gitmark, Ivar Kristiansen, Gunnar Gundersen og Ine M. Eriksen Søreide som står bak forslaget om at de store norske organisasjonene skal levere en årlig korrupsjonsrapport.

«Riksrevisjonen har gjentatte ganger kritisert norsk bistandsadministrasjon for å ha for svakt fokus på korrupsjonsbekjempelse, særlig forebyggende arbeid. Diskusjonen om korrupsjon i bistanden blir ofte abstrakt og generell. Ved å foreslå

konkrete grep håper forslagsstillerne å bidra til en mer konstruktiv og nyttig debatt», heter det i forslaget.

Må vurdere

Utenrikskomiteen har nå i praksis stemt ned forslaget. Komitéflertallet mener at regjeringen må vurdere forslaget, men mener det er for bastant å si at man årlig skal ha en slik rapport, får Bistandsaktuelt opplyst.

Flertallet stemte mot forslaget fra Høyre med begrunnelse om at de mener problematikken er ivaretatt. Utviklingsminister Erik Solheim sendte tidligere i år et brev til komiteen hvor han opplyste om hvilke konkrete tiltak som i dag eksisterer i kampen mot

■ DEBATT

«**Hvis jeg ber panelet nevne de tre viktigste årsakene til utvikling i Afrika, tviler jeg på at noen av dere vil nevne bistand. Hvis jeg ber dere nevne de tre største problemene, tror jeg ikke bistand kommer med der heller.**»

Knut Hjelleset i Rorg-samarbeidet under en debatt om bistand og presseetikk

■ BEFOLKNINGSVEKST

Befolkning i 2100: 10,1 mrd.

Nye estimater fra FN viser at verdens befolkning trolig vil vokse til 10,1 milliarder innen 2100. Det vil gjøre det vanskeligere å skaffe tilgang til mat, vann, energi, utdanning og arbeid for verdens fattige.

– Selv om veksten i verdens befolkning er drastisk redusert sammenlignet med tidligere tiår, er dagens vekst fortsatt altfor høy, uttalte Hania Zlotnick, direktør for befolkningsdivisjonen i FNs avdeling for økonomi og sosiale saker.

Høyres bistands-politiske talsmann Peter S. Gitmark synes regjerings-partiene er for defensive.

FOTO: HØYRE

korupsjon. Solheim hadde også et møte med norske organisasjoner for å diskutere ulike sider av forslaget.

– Jeg synes dette er forunderlig. Solheim kalte jo inn til ett møte med lederne for de største organisasjonene og de stiller seg positive til forslaget. Så ender man opp med å ikke gjøre noe annet enn å be regjeringen om å vurdere dette, sier Høyres utenrikspolitiker Peter Skovholt Gitmark.

Misforstått lojalitet?

I mindretallsforslaget som Høyre og Fremskrittspartiet gikk inn for heter det: «Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle større norske bistandsorganisasjoner offentliggjør en årlig korrupsjonsrapport».

– Det medfører nå at dette ligger helt og holdent i regjeringens hender. Ønsker de ikke å gjøre noe med det, er det for flertallet i utenrikskomiteen helt greit. Høyre mener at forslaget er godt og at det må vedtas. Det underliggende her er at man avstår fra å stemme for ethvert forslag fra opposi-

sjonen ut fra en misforstått lojalitet til egen regjering, sier Gitmark.

Var positive

Kirkens Nødhjelp har i flere år offentliggjort en egen korrupsjonsrapport, om svindel og svindelforsøk som er oppdaget i egen organisasjon eller partnerorganisasjoner i utviklingsland. Norges Røde Kors og Flyktningshjelpen har bebudet tilsvarende rapporter. Norsk Folkehjelp har omtalt mislighold i sin resultatrapport for 2009.

I en rundspørring foretatt av Bistandsaktuelt stiller bistandsorganisasjonene seg positive til Høyre-forslaget, samtidig som det fremheves at offentliggjøring av korrupsjonsrapporter krever varsomhet og strenge retningslinjer.

– Skulle det vise seg at det ikke er hold i de påstandene som framsettes i rapportene, vil det kunne svekke rettsikkerheten til de som er involvert, påpekte Tor-Henrik Andersen, kommunikasjonssjef i Norsk Folkehjelp, overfor Bistandsaktuelt tidligere i år. ■

hopseth@yahoo.no

Det skorter på kunnskap om lokale forhold

Vi må bli bedre til å bruke lokal kunnskap, det trengs et sterkere norsk nærvær i samarbeidsland og langsiktighet gir best resultater. Dette er tre sentrale lærdommer fra fjorårets evalueringsarbeid, mener Norads evalueringsdirektør Asbjørn Eidhammer. **Av Gunnar Zachrisen**

5. MAI OVERLEVERTE Eidhammer sin årsrapport til statssekretær i Utenriksdepartementet Ingrid Fiskaa.

– Det skorter ofte på kunnskap om lokale maktforhold og om hvordan lokale samfunn fungerer. Det har vi sett eksempler på i ulike evalueringer, sa Eidhammer og pekte blant annet på evalueringen som var gjort av bistanden til Sør-Sudan.

Mangelfull analyse

Denne regionen, som tidligere i år stemte for løsrivelse fra Sudan, har de siste årene vært en stor og viktig mottaker av norsk bistand.

– I Sør-Sudan har det vært for stor vekt på bistandsharmonisering på bekostning av gode bilaterale samarbeidsforhold med lokale myndigheter. Kunnskapen om de lokale forholdene i Sør-Sudan har vært for svak. Det har vært en for mangelfull analyse av sårbarhet og maktforhold, sa Eidhammer.

Han mente at bedre analyser av situasjonen i mottakerland ville kunne forhindre at lokale disputer utviklet seg til konflikter.

Proffere

Bistandsveteranen Eidhammer, som snart overtar som norsk ambassadør i Malawi for andre gang, viste både til gode og mindre gode erfaringer fra evalueringsarbeidet i de årene han hadde ledet dette arbeidet.

– Mitt inntrykk er at norsk bistand har blitt mer profesjonell de siste 10-20 årene. Bistand er i hovedsak i samsvar med behovene, men det er noen unntak. Unntakene er som oftest prosjekter og tiltak med en spesiell bakgrunn, sa Eidhammer.

Amatørmessig

Som eksempel på det han kalte «amatørmessig bistand» viste han til erfaringene fra demokratistøtten som er blitt drevet av norske politiske partier og de mange 40 år gamle militære lastebilene som ble malt om og sendt til Øst-Afrika for noen år tilbake.

Til sammen er det i løpet av 2010 blitt gjennomført 17 evalueringsrapporter i Norad-regi, herunder seks følgeevalueringer av det norske klima- og skoginitiativet. ■

gunnar.zachrisen@norad.no

Statssekretær i Utenriksdepartementet Ingrid Fiskaa og Norads evalueringsdirektør Asbjørn Eidhammer.

FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

Les mer på nett

Årsrapporten finner du på www.norad.no

4 **Aktuelt**

■ HELSE

36 mill.

av totalt 57 millioner dødsfall i verden i 2008 skyldtes ikke-smittsomme sykdommer som kreft, hjerteinfarkt og overvekt, ifølge WHO. Også i utviklingsland er dette en økende årsak til at mennesker dør.

■ HYGIENE

Leger glemmer å vaske hendene

60 prosent av verdens helsearbeidere har ikke god nok håndhygiene, ifølge Verdens helseorganisasjon. Ifølge WHO er god håndhygiene den enkleste og mest effektive måten å forhindre spredning av sykehusinfeksjoner på. Organisasjonen har derfor satt i gang en kampanje for å øke bevisstheten blant helsearbeidere.

Vil kopiere skog-suksessen i våtmark

Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim vurderer å ta den politiske suksessen med klima- og skoginitiativet videre til nye internasjonale miljø-satsinger. Våtmarker og korallrev kan bli de nye biotopene som skal få glede av Solheims bistandspenger. **Av Gunnar Zachrisen**

Klima- og skoginitiativet, der Norge skal bruke til sammen 15 milliarder kroner over fem år, er blitt hyllet av kommentatorer som usedvanlig godt politisk håndverk. Den store internasjonale oppmerksomheten rundt satsingen kan ha gitt nye grønne griller i hodet på miljø- og utviklingsministeren.

I stortingsmeldingen «Mot en grønnere utvikling» er to hele sider viet verdens våtmarker. Det blir fastslått at regjeringen vil «bruke erfaringene fra klima- og skoginitiativet når det gjelder resultatbasert støtte og betaling for økosystemtjenester i annet norsk utviklingssamarbeid». På mer folkelig norsk betyr det at de rødgrønne kan tenke seg å bruke mer bistandspenger til miljøtiltak.

– Betaling for økosystemtjenester

burde utvides til mange andre tjenester (enn regnskog). Vi trenger akkurat det samme for torvmyr, for eksempel. Og vi må tenke på hvordan vi kan beskytte verdens store korallrev, sa Solheim da evalueringen av klima- og skoginitiativet ble lagt fram nylig. (Se egen artikkel side 22.)

Pådriver

Mens enkelte i bistandsmiljøet er skeptiske til ytterligere grønne innhogg på bistandsbudsjettet, er statssekretær Heidi Sørensen (SV) i Miljøverndepartementet av en helt annen oppfatning. Hun er en pådriver for nye norskstøttede internasjonale initiativer.

– Vi har sett at regnskog ikke er den eneste naturtypen i verden som er truet. Foreløpig er det ikke gjort noe stort og systematisk arbeid med dette, men

Heidi Sørensen, statssekretær i Miljøverndepartementet.

vi har begynt å se på mulige initiativer knyttet til våtmarker, sier Sørensen.

Hun viser til at verdens våtmarker er viktige på mange måter: Som lager for mye karbon, at de er flomdempende, at de renser vann og at de representerer et svært rikt plante- og dyreliv og at de er viktige for fuglelivet.

Resultatbasert

I det norske klima- og skoginitiativet er det tatt utgangspunkt i et system der giverland som Norge betaler for at mottakerlandet lar være å hogge naturskog – ut fra et system der mottaker må dokumentere framgang. Tanken er at giverlandene betaler siden regnskogene har en global nytteverdi.

Ifølge Sørensen kan truede våtmarker, på samme måte som sårbar skog, være velegnet for et lignende system med resultatbasert støtte og betaling for økosystemtjenester. Foreløpig nøyer hun seg imidlertid med å ta til orde for et kunnskapsløft om våtmarkenes verdi.

– Vi må i første omgang arbeide for å dokumentere økosystemtjenestenes økonomiske verdi. Regjeringen vil blant annet bidra til at det utarbeides en egen rapport om verdien av våtmarker, sier Sørensen.

Ordforklaringer:

■ Betaling for økosystemtjenester

– Internasjonale givere betaler for at fattige land skal bevare heller enn å «utvikle» økosystemer som har global verdi, for eksempel regnskog eller våtmarker.

■ Resultatbasert støtte – betaling skjer etterskuddsvis, ut fra målbare resultater.

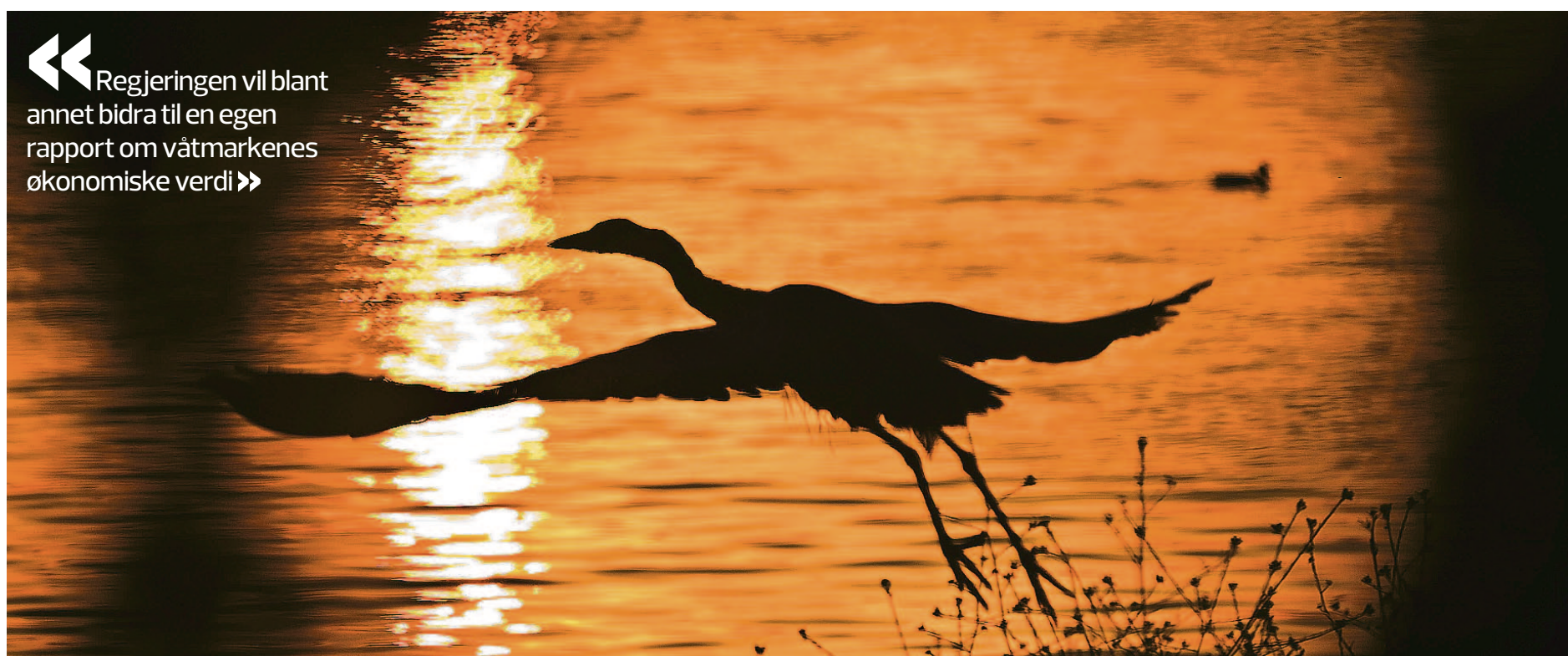
Asia og Afrika

Både tidligere Sovjet-republikker, asiatiske og afrikanske land (herunder Tanzania, Uganda og Kongo-deltaet) kan være aktuelle innsatsområder for nye norskstøttede initiativer. I stortingsmeldingen er våtmarksområder i Sri Lanka og Uganda trukket fram som eksempler på tjenester som har stor økonomisk verdi.

Statssekretæren ønsker foreløpig ikke å spekulere i størrelsen på nye bistandsfinansierte miljø-satsinger. Hun avviser også å kommentere om det er planer om å avsette penger til en våtmarkssatsing på det kommende bistandsbudsjettet til høsten. ■

gunnar.zachrisen@norad.no

« Regjeringen vil blant annet bidra til en egen rapport om våtmarkenes økonomiske verdi »

Trekkfuglene er blant de som vil lide dersom verdens våtmarker blir utnyttet til andre formål. Men nå vil Norge ta initiativ til en redningsoperasjon. FOTO: SCANPIX

■ SKATT

Hemmelighold på Oslo Børs

De største selskapene på Oslo Børs vil ikke oppgi hva de tjener og hvor mye de betaler i skatt til utviklingsland, ifølge en ny rapport fra Kirkens Nødhjelp og Changemaker. Dermed kan offentligheten ikke vite om selskapene betaler skatten de er forpliktet til i fattige land.

– Når man ikke har åpenhet, skapes det mistanke om at det er ting man ønsker å skjule, sier generalsekretær i Kirkens Nødhjelp Atle Sommerfeldt.

■ YTRINGSFRIHET

17

Journalister fra Democratic Voice of Burma soner lange fengselsstraffer for kritikk mot det burmesiske regimet. Nyhetsstasjonen, som har sin base i Norge, har derfor lansert kampanjen «Free Burma VJ».

Den amerikanske administrasjonens eget bistandsorgan USAID er blant de som må tåle kutt i sine budsjetter for 2011. USAID har blant annet en stor rolle etter jord-skjelvet i Haiti.

FOTO: CARLOS BARRIA/SCANPIX

Rike lands bistand

■ Den internasjonale bistanden fra verdens rike land beløp seg til 129 milliarder dollar i 2010. Det tilsvarer 0,3 prosent av landenes samlede brutto nasjonalinntekt (BNI).

■ USA, Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Japan er de største giverne målt i kroner og øre.

■ Bare Danmark, Luxemburg, Nederland, Norge og Sverige ga mer enn 0,7 prosent av BNI i bistand.

■ Norge ga 27,7 milliarder kroner i bistand, og av disse gikk 1,5 milliarder til det største mot-takerlandet, Brasil.

KILDE: NORAD, OECD.

USA kutter i bistanden

Amerikanske politikere har folket bak seg når de kutter i bistandsbudsjettet. Debatten i USA viser viktigheten av å kunne vise til resultater av bistanden, mener OECD-talsmann Jon Lomøy.

Av Tiril A. Skarstein

Det blir mer krevende å rettferdiggjøre økninger i bistandsbudsjettet når en rekke land nå er nødt til å stramme inn etter finanskrisen, sier nordmannen som leder OECDs utviklingsdirektorat Development Co-operation Directorate.

Den tidligere ambassadøren mener at diskusjonene i USA er et eksempel på at de som forvalter bistandspengene må kunne vise til resultater, dersom en skal kunne forsvare fortsatt høye overføringer.

Flertall for kutt

6 av 10 amerikanere er tilhengere av bistandskutt, ifølge en meningsmåling gjort på vegne av USA Today. Samtidig har det vært bred politisk enighet om at det har vært nødvendig å skjære ned på statens utgifter for å redusere det enorme amerikanske

budsjettunderskuddet. Derfor er det heller ikke overraskende at budsjettforliket i USA, som demokratene og republikanerne kom til enighet om i april, innebærer reduksjoner i amerikansk bistand.

6,5 milliarder dollar kuttes fra Obamas budsjett for bistand og internasjonale programmer, skriver The Guardian. Det er mer enn Norges totale bistandsbudsjett. Støtten til både USAID, The Millennium Challenge Corporation og flere internasjonale organisasjoner blir redusert.

– Meningsmålinger viser at folk har en feiloppfatning om at bistand utgjør en stor andel av USAs budsjett, når det i virkeligheten beløper seg til under 1 prosent. Kutt i bistanden for å redusere budsjettunderskuddet er dermed en enkel stemmesanker, sier Harvard-professor Joseph Nye jr. om budsjettforliket.

Jon Lomøy, OECD-talsmann

Elisabeth Rasmusson, generalsekretær i Flyktninghjelpen

Med økte investeringer er bistanden relativt sett blitt mindre viktig for utviklingslandenes kapitaltilgang. Likevel vil det være svært uheldig for enkelte fattige utviklingsland om andre store giverland nå følger i USAs fotspor, mener Lomøy.

– Jeg håper at vi ikke har sett toppen helt ennå, ettersom bistand fortsatt er nødvendig dersom vi skal nå tusenårsårene, forklarer han.

OECD-landene ga til sammen 129 milliarder dollar i bistand i 2010, en økning på 6,5 prosent siden 2009. Men den sterke veksten i bistanden ser ifølge OECD ut til å være over. OECD-landenes bistand til utviklingsland vil vokse med beskjedne 2 prosent per år mellom 2011 og 2013, spår organisasjonen. Afrikanske land vil se den største endringen; Bistand til afrikanske land er ventet å vokse med 1 prosent per år de neste tre årene, sammenlignet med en gjennomsnittlig vekst på 13 prosent i forrige treårsperiode.

Brutte løfter

OECD mener tendensen er bekymringsverdig og kritiserer medlemslandene for ikke å utbetale midler som allerede er lovet. Tross økningen de siste årene, manglet det i 2010 fortsatt 19 milliarder dollar i bistand på å innfri løftene fra G8-møtet i Gleneagles,

der verdens ledere gikk sammen for å bekjempe fattigdom.

I løpet av fem år har de rikeste landene knapt økt bistanden, og de er nå klare for store kutt de neste fem årene.

– Dette er kutt som vil koste liv, sa Kristy Hughes, Oxfams leder for politikk- og påvirkningsarbeid, etter at OECD hadde lagt fram statistikken for 2010.

Resultatkrav

Statistikken viser at bare Norge, Sverige, Danmark, Luxemburg og Nederland har nådd FN-målet om å gi 0,7 prosent av brutto nasjonalprodukt (BNI) i bistand. Norge ga i fjor 27,7 milliarder kroner, tilsvarende 1 kroner og 10 øre av hver 100-lapp vi tjener her i landet.

Generalsekretær i Flyktninghjelpen Elisabeth Rasmusson leder den norske organisasjonen som mottok mest penger fra bistandsbudsjettet i fjor. Hun tror nordmenn ønsker å opprettholde et høyt bistandsnivå. Samtidig mener hun at kravene til bistandsorganisasjonene er skjerpet.

– Giverne er mer kritiske og hjelpeorganisasjoner er i økende grad avhengige av å produsere og vise resultater. Det er en god utvikling som sikrer at vi får en effektiv bistand, sier Rasmusson. ■

tiril.skarstein@gmail.com

6 Aktuelt

■ BEFOLKNING

Norge inn i FN-kommisjon

Norge ble nylig valgt inn i FNs kommisjon for befolkning og utvikling. Kommisjonen har som mandat fra FNs generalforsamling å overvåke, gjennomgå og vurdere gjennomføringen av handlingsprogrammet fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling i Kairo i 1994.

■ KOLERA

300 000

er blitt syke og 4500 er omkommet i en koleraepidemi som brøt ut i Haiti ti måneder etter jordskjelvet i januar 2010. Ifølge en FN-rapport stammer kolerabakterien mest trolig fra Asia.

Ber Europa støtte palestiner-nes valg

Leder av den palestinske menneskerettighets-kommisjonen Randa Siniora ber Europa støtte opp om palestiner-nes valg – etter at Hamas og Fatah har søkt forsoning. **Av Tiril A. Skarstein**

Det var folkets røst som ble hørt da de to motstandsbevegelsene Hamas og Fatah 4. mai signerte en forsoningsavtale i Egypts hovedstad Kairo. Folkeprotestene i de arabiske landene har i de palestinske områdene manifestert seg i et krav om forsoning mellom Fatah og Hamas og en gjenforening av Gazastripen og Vestbredden.

– Vi feirer at vi har lyktes med å gjøre slutt på splittelsene. Samtidig sender vi en beskjed til de israelske okkupasentene om at deres trusler ikke kan stanse forsoningsprosessen, sa Ahmed Abu Arar til The Guardian etter at avtalen var signert.

Han var blant en gruppe studenter på Gazastripen som feiret at de palestinske fraksjonene har blitt enige om forsoning, opprettelsen av en overgangsregjering og utskrivning av nyvalg.

– Dette er et resultat av endringene i regionen. Hamas har ikke lenger noen trygg støtte i Syria, og Fatah har mistet støttespillere i Egypt. Samtidig har det kommet et sterkt press fra palestinerne selv. Folk har samlet seg i gatene med krav om gjenforening, forklarer Siniora.

Israel steiler

Israels statsminister Benjamin Netanyahu ser på avtalen som en provokasjon og har bedt palestiner-nes president Mahmoud Abbas å velge mellom fred med Israel eller med Hamas. Israel har også svart med å stanse overføringene av palestinske skatteinntekter til de palestinske selvstyremyndighetene.

– Hvordan kan vi skape fred med en regjering der halvparten ønsker

Israels ødeleggelse og glorifiserer Osama bin Laden, spør Netanyahu.

USA, som har Hamas på sin liste over terrororganisasjoner, sier at de vil se på sammensetningen av en ny palestinsk regjering før de tar stilling til hvilken innvirkning avtalen får for amerikansk politikk og bistand.

– Hamas vil måtte føye seg etter kvartettprinsippene dersom de skal kunne spille en rolle i den politiske prosessen, er beskjeden fra talsmann i det amerikanske utenriksdepartementet Mark Toner.

Men Storbritannia har signalisert at de ikke nødvendigvis vil kreve at Hamas skal anerkjenne Israel, et av prinsippene Midtøsten-kvartetten, USA, EU, FN og Russland, har stått for. Storbritannias statsminister, David Cameron, har videre gjort det klart for Israel at de kan komme til å støtte en unilateral palestinsk uavhengighetserklæring dersom Israel nekter å ta del i fredssamtaler.

Trenger støtte

– Det internasjonale samfunnet bør nå ha lært en lekse etter boikotten av Hamas etter forrige valg og bør respektere og forholde seg til palestiner-nes vilje, sier Siniora.

Den palestinske menneskerettighetseksperten er kritisk til hvordan det internasjonale samfunnet har forholdt seg til Hamas, som ble demokratisk valgt i 2006. Videre mener hun at Europa med sin menneskerettighetstradisjon har gjort for lite for å stanse menneskerettighetsbruddene på Gazastripen.

Siniora håper EU, som er den største bidragsyteren til de palestinske selvstyremyndighetene, nå vil opp-

Palestinere feiret i gatene i Ramallah på Vestbredden etter at Fatah og Hamas signerte en forsoningsavtale i Egypt, etter fire år med splittelse.

FOTO: SCANPIX/DEMOTIX/MAHMOUD ALLIEAN

Randa Siniora, leder av den palestinske menneskerettighets-kommisjonen

rettholde sin støtte til en palestinsk overgangsregjering, og at Europa kan akseptere resultatet av et framtidig palestinsk valg.

– Dessverre følger EU alltid USAs politikk i Midtøsten. Kanskje kan EU opprettholde bistanden til de palestinske selvstyremyndighetene, men i de politiske spørsmålene vil de sannsynligvis fortsatt legge seg tett opp til USA, påpeker hun.

Åpner for fredsavtale

Uttalelser om at forsoningsavtalen truer fredsprosessen mellom palestinerne og Israel er primært retorikk fra Israels side, mener Midtøsten-ekspert Cecilie Hellestveit fra International Law and Policy Institute. Hun påpeker at dersom forsoningsavtalen holder vil Israel nå ha en partner de kan diskutere fred med, og at utfordringen dermed har blitt spilt over på israelsk side.

Norge avventer ny regjeringsplattform

UTENRIKSDEPARTEMENTET mener det er for tidlig å avgjøre om Norge skal fortsette å gi bistand til de palestinske områdene gjennom en ny palestinsk regjering.

– Vi vil vurdere hvordan vi skal forholde oss til den nye palestinske regjeringen på grunnlag av regjeringens plattform, slik vi gjorde i 2007,

sier utenriksminister Jonas Gahr Støre.

Etter at Hamas vant det palestinske valget i 2006, gjorde Midtøsten-kvartetten det klart at de ikke ville gi støtte direkte til de Hamas-ledede selvstyremyndighetene. Det ble derimot åpnet for å gi bistand til palestinerne gjennom andre kanaler.

■ NY RAPPORT

Sex-slaver får ingen hjelp

Barn i Den sentralafrikanske republikk kidnappes og rekrutteres til Herrens motstandshær (LRA) der de tvinges til å bli soldater eller sex-slaver, ifølge en ny rapport fra Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne og Watchlist on Children in Armed Conflict. Barn som klarer å rømme fra kidnapperne får ingen hjelp, ifølge rapporten.

■ FORNYBAR ENERGI

12,3

billioner dollar må investeres i fornybar energi innen 2030 dersom en skal få til et skifte fra fossile brennstoff til fornybare energikilder, skriver FNs klimapanel i en ny rapport.

Hamas og Fatah

■ Hamas vant det palestinske valget i januar 2006, men Hamas-regjeringen ble boikottet av Israel, EU og USA, ettersom Hamas ikke anerkjenner Israels rett til å eksistere.

■ Det var i 2006 flere sammenstøt mellom Hamas og Fatah. I juni 2007 tok Hamas kontroll over Gazastripen etter kamper mot Fatahs sikkerhetsstyrker.

■ President Mahmoud Abbas svarte med å avsette Hamas-regjeringen og utnevne en Fatah-regjering, som kun hadde makt på Vestbredden.

■ 4. mai 2011 signerte Fatah og Hamas en forsoningsavtale om oppretting av en overgangsregjering fram til et nyvalg.

– De siste fire årene har splittelsen blant palestinerne vært en av hovedårsakene til at utsiktene til en forhandlingsløsning har vært dårlige. En kan ikke ha en avtale der Gazastripens 1,5 millioner innbyggere ikke er inkludert, sier Hellestveit.

Hun mener at mange utloke valg ble tatt av det internasjonale samfunnet i 2006 og 2007.

– Det vil nå være klokt av det inter-

nasjonale samfunnet å støtte opp om gjenforeningen. Særlig endringene i Egypt har revet Midtøsten-konflikten løs fra et mønster som har vært fastlåst i mange år. Disse endringene må også tas med i betraktningen når man vurderer hvordan man skal forholde seg til palestinerne nye situasjon, understreker Hellestveit, som håper forsoningsavtalen vil holde. ■

tiril.skarstein@gmail.com

– Det går ikke å gi midler til en Hamas-regjering som har institusjoner som har bruk av vold og utsettelse av en nabostat som et erklært mål, var utenriksministerens konklusjon.

Men etter at president Mahmoud Abbas i 2007 utnevnte en ny regjering på Vestbredden uten Hamas-deltagelse, ble støtten direkte til de palestinske selvstyremyndighetene gjenopptatt. I 2010 ga Norge i overkant av 73 millioner kroner gjennom de palestinske selvstyremyndighetene. I tillegg kommer penger til myndighetene kanalisert gjennom internasjonale organisasjoner.

Norge er i utgangspunktet positive til at Fatah og Hamas nå har kommet

til enighet om forsoning. Støre mener en slik samling er en forutsetning for en levedyktig palestinsk stat og en varig fredsløsning. Men han gir uttrykk for klare forventninger til en ny regjering:

– Vi forventer at den nye regjeringen på en troverdig måte viderefører Fayyad-regjeringens plattform og arbeid for realisering av tostatsløsningen. Sentralt i den sammenheng er prinsippet om avståelse av all bruk av vold, respekt for inngåtte avtaler, respekt for demokrati og menneskerettigheter og videreføring av den palestinske statsbyggingsprosessen, understreker utenriksministeren. ■

Er det rundt 112 000 eller rundt 125 000 ansatte i det afghanske politiet? Afghanske myndigheter mangler oversikt. FOTO: KEN OPPRANN

Ansatt-rot i afghansk politi

Afghanske myndigheter har ikke oversikt over hvor mange som står på politiets lønningslister, ifølge en revisjonsrapport. Mangelen på kontroll åpner for misbruk av norske bistandskroner.

Av Tiril A. Skarstein

Den ferske rapporten anbefaler en tettere kontroll av det afghanske politiets lønnsutbetalinger og en bedre oversikt over antallet ansatte. Rapporten er laget av den amerikanske kontrollenheten for gjenoppbyggingsprosjekter i Afghanistan, Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (SIGAR).

Den økonomiske gjennomgangen viser at oversikter over antallet ansatte i politiet per 30. september 2010 varierte fra drøyt 110 000 opp til 125 000.

– Det eksisterer ikke noe automatisk og sentralisert system som kan gi innenriksdepartementet oversikt over hvem som står oppført på lønningslistene og hvem som får betalt. Uten et slikt system vil de ikke kunne spesifisere hvor pengene blir av, forklarte sjefinspektør i SIGAR Herbert Richardson under en høring i Washington i april.

Norge bidrar

Siden 2002 har det internasjonale samfunnet bidratt med 1,5 milliarder dollar til de afghanske politistyrkene gjennom et fond styrt av FNs utviklingsprogram. Pengene fra fondet går hovedsakelig til å lønne afghanske politifolk, og fondet er bare ett av flere programmer rettet mot det

afghanske politiet. Norge har planlagt å gi rundt 60 millioner kroner årlig til fondet for perioden 2010-2014.

Styrking av politiet har vært et viktig satsningsområde i påvente av en nedtrapping av den militære tilstedeværelsen i Afghanistan. Planen er å øke antallet afghanske politifolk fra 82 000 for to år siden til 134 000 innen oktober 2011.

Åpner for svindel

– Riktig bokføring er nødvendig dersom satsingen skal lykkes. Det er noen framsteg, men fram til tilstrekkelige systemer og kontroller er på plass, vil det være en betydelig risiko for svindel, misbruk og sløsing av internasjonale bidrag ment å skulle styrke det afghanske politiet, påpekte Richardson i forbindelse med lanseringen av revisjonsrapporten.

Som i mange andre utviklingsland mangler store deler av den afghanske befolkningen tilgang på bankfilialer. Det betyr at politiet har blitt nødt til å utbetale lønninger i cash, noe som er vanskelig å kontrollere.

Rundt 20 prosent av den afghanske politistyrken mottok i 2010 lønningene sine i kontanter. Utbetaling av lønn per mobiltelefon testes nå ut i enkelte provinser, for å minske risikoen for svindel. ■

Norge – et eldorado for penge- innsamlere

Snart fire år etter at Stortinget vedtok en ny lov som skulle skape et mer oversiktlig innsamlingsmarked, er Norge fortsatt et eldorado for pengeinnsamlere. Ingen har i praksis oversikt over hva som er seriøse og useriøse aktører.

Av **Tor Aksel Bolle**

I 2007 kom det en ny lov som medførte at det ble opprettet et Innsamlingsregister som organisasjonene frivillig kunne melde seg inn i. Tanken var at det nettbaserte registeret skulle bli så kjent at det ville være vanskelig for useriøse aktører å samle inn penger.

Men nærmere fire år etter loven ble vedtatt og nesten to år etter at Innsamlingsregisteret ble opprettet, er målet langt unna å bli nådd. Det blir fortsatt samlet inn titalls millioner kroner av organisasjoner som ikke er medlemmer av Innsamlingsregisteret. Det er heller ingen som

kontrollerer om pengene når fram til fattige mennesker i utviklingsland – eller andre humanitære formål.

Sju organisasjoner

I de siste to utgavene har Bistandsaktuelt satt søkelys på innsamlingspress mot eldre. I forrige utgave fortalte vi om en minstepensjonist som hadde gitt 40 000 kroner til rundt 30 ulike organisasjoner i løpet av ett år. Enken på 70 ble nærmest terrorisert av pågående telefonselgere og måtte til slutt få hemmelig nummer.

Blant organisasjonene som minstepensjonisten oppfattet som pågå-

Mye av informasjonen på nettsidene til Barnas forening sine nettsider er feil. For eksempel jobber organisasjonen ikke i Tanzania, slik det hevdes.

– Du kan jo være hvem som helst!

Vi vil videreføre «Nansens store humanitære innsats for befolkningen i Øst-Europa.», proklamerer Nansenhjelpen på sine nettsider.

ORGANISASJONEN ble etablert i desember 2009 av oslomannen **Hans Anton Engebretsen**.

Da vi ringer nummeret på organisasjonens hjemmesider kommer vi først til en selger, men blir så satt over til Engebretsen. Han forteller at organisasjonen hans jobber i Moldova og Romania med å hjelpe vanskeligstilte barn.

– Vi samarbeider blant annet med to tannleger i Romania og driver også idrettsleirer for barn, sier han.

Engebretsen forteller at alle pengene de får inn går til formålet og at organisasjonen ikke har noen lønnede ansatte. Han sier han ikke oversikt over hvor mye penger de har fått inn det siste året, men at regnskapet kommer i slutten av mai. Osломannen forteller også at han vurderer å melde organisasjonen inn i Innsamlingsregisteret.

Opptatt mann

– Kan jeg spørre hvor mange som ringer for deg og hvilket firma du bruker?

«Vi samarbeider blant annet med to tannleger i Romania»

– Du – det ønsker jeg ikke å snakke om på telefonen.

– Hvorfor ikke?

– Du kan jo være hvem som helst. Send meg en mail så skal jeg se om jeg rekker å svare før jeg drar utenlands på lørdag.

– Det er jo fire dager til, rekker du ikke å svare meg på fire dager?

– Jeg skal prøve, men står midt oppe i en hektisk byggeprosess så det kan bli vanskelig. Men jeg er tilbake i midten av mai. Ha det!

Over til Hamar

Siden hører vi ikke mer fra Engebretsen, til tross for at vi prøver å ringe han flere ganger. Da vi oppsøker det som oppgis som organisasjonens kontoradresse, en kontorbygning på Vindern, finner vi ingen spor etter Nansenhjelpen.

Det vi imidlertid finner ut er at Engebretsen og Nansenhjelpen kjøper telefonsalgstjenester fra Prodialog, et telefonsalgfirma på Hamar. Firmaet eies av **Sjur Lothe Larsen** og **Vegard Bjerke**. De havnet begge

i medias søkelys i vinter. VG skrev at et av deres tidligere firmaer, Yacom Telesales, hadde samlet inn om lag 29 millioner kroner til ulike veldedige organisasjoner. Men toppen 500 000 kroner gikk til formålet. Forbrukerombudet har politianmeldt personene bak Yacom Telesales fordi de mener at lite eller ingenting av pengene som ble samlet inn av selskapet gikk til formålet. Etterforskningen pågår fortsatt og ingen er dømt.

Anket dom

Telemarketingfirmaet Prodialog på Hamar samler også inn penger til ChildCare Norge, en annen organisasjon som fikk penger av minstepensjonisten vi omtalte i forrige utgave. Childcare Norge er omtalt i en dom fra Hedemarken Tingrett fra januar i år hvor Hamar-mennene Sjur Lothe Larsen og Vegard Bjerke ble dømt til to års konkursskarantene. I dommen, som er anket av Lothe Larsen og Bjerke, heter det at det ble samlet inn 2,3 millioner kroner til ChildCare Norge,

«De sju organisasjonene driver alle innsamling gjennom telefonsalg»

ende var det flere kjente og store organisasjoner, men også en rekke små og lite kjente organisasjoner: Barnas Vel, Barnas Forening, School 4 life, Nansenhjelpen, Childcare Norge, Foreningen Norgeshjelpen og Sid-Norge.

Fellestrekk

De sju organisasjonene driver alle innsamling gjennom telefonsalg. De har også noen andre fellestrekk: Alle oppgir å hjelpe barn. Ingen av organisasjonene er medlem av Innsamlingsregisteret. Det er enkeltpersoner som har startet og som styrer organisasjonene, men man finner ingen navn på ledere eller stiftere på nettsidene deres.

Oppgis det et telefonnummer er det som regel til et såkalt servicesenter, det vil si til de som driver telefonsalg for organisasjonen. Som regel oppgis kun en postboksadresse og ingen besøksadresse. I flere tilfeller later det til å være tette bånd mellom organisasjonen og de som driver telefonsalget.

Lite konkret informasjon

På nettsidene finnes ingen informasjon om regnskap, inntekter eller noen form for årsrapport. Men det er alltid mye og tydelig informasjon om hvordan man kan gi penger til organisasjonen og mange forsikringer om at pengene man gir blir brukt effektivt. Som det heter på nettsidene til Barnas forening:

«Barnas Forening og våre tilknyttede frivillige hjelpearbeidere, garanterer deg at de midler du sender for Romania og Afrika, vil komme de samme utsatte barna du hittil har hjulpet til gode på best mulig måte!» ■

toab@norad.no

Knut Foseide

Samme mann, tre foreninger

De tre organisasjonene School 4 life, Barnas Forening og Barnas Vel styres alle av Knut Foseide, en nordmann som oppholder seg i Filippinene.

SCHOOL 4 LIFE ble opprinnelig stiftet i 2005 av nordmennene Ronny Zacarides og Raymond Berg. De to drev også telesalgfirmaet Trustline som var basert i Arvika i Sverige. Tidligere ansatte hevdet i svenske medier i 2005 at School 4 life var startet bare for å tjene penger til konkurstruede Trustline. Dette avviste Zacarides.

På organisasjonens hjemmesider, som later til ikke å ha vært oppdatert på noen år, opplyses det at School 4 life jobber med utdanning i provinsen Kepalauan Riau i Indonesia. Det står også at man ønsker å hjelpe vanskeligstilte barn over hele verden. Den eneste kontaktinformasjonen på School 4 lifes nettsider er et telefonnummer samt et par e-postadresser. Telefonnummeret leder rett til et telefonsalgfirma i Arvika.

Sudan og Murmansk

Barnas Forening ble stiftet av Foseide i 2008 og driver ifølge nettsidene arbeid i Afrika, Asia, Europa og Latin-Amerika. Utdanningsprosjekter i Tanzania og Sør-Sudan er blant prosjektene som trekkes fram. En adresse i Oslo oppgis som kontoradresse, på denne adressen finnes det imidlertid ikke spor etter Barnas Forening. Det oppgis også et norsk telefonnummer. Ringer man dette nummeret kommer man likevel bare til det samme call-senteret i Arvika som School 4 life benytter seg av.

Foseide er også styreleder og stifter av Barnas Vel, en organisasjon som ifølge nettsidene ble startet i 2002, men som ble registrerte i Brønnøysundregisteret i 2006. Adressen til hovedkontoret er samme adresse i Oslo som også oppgis som kontoradresse for Barnas Forening.

På nettsidene står det at Barnas Vel er en nordisk humanitær organisasjon som retter sin innsats mot verdig trengende barns oppvekstvilkår og fremtidsmuligheter. På sidene, som ikke later til å ha vært oppdatert på flere år, oppgis det også at man arbeider med å utvikle

barnehjem i Murmansk og St. Petersburg og skoleutvikling i Eritrea. Kontaktnummeret er det samme norske nummeret som går til det svenske telefonsalgfirmaet som også School 4 life og Barnas Forening benytter seg av.

Seks millioner kroner

Foseide skriver i en e-post at han ikke har noe regnskap tilgjengelig for de tre organisasjonene. Han opplyser imidlertid at Bistandsaktuelt kan få det tilsendt senere. Han bekrefter at Barnas Vel jobber i Øst-Europa. Ifølge Foseide er Barnas Forening en paraplyorganisasjon for Barnas Vel og School4life.

På de tre organisasjonenes nettsider er det mange feil. For eksempel skriver Foseide at Barnas Forening ikke arbeider i Tanzania lenger, selv om prosjekter i Tanzania er sentralt på nettsidene. De har heller ikke noen fungerende prosjekter i Sør-Sudan, som det også står mye om på nettsidene.

Foseide opplyser imidlertid at de planlegger et større prosjekt i Sør-Sudan og skriver: «... til tross for at det kan forekomme at tidligere utførte bistandsprosjekter fortsatt er omtalt på våre nettsider, er den informasjonen vi gir til selgerne og den informasjon som fremkommer av alle brosjyrer og fakturamaterialet vi sender ut til våre givere, til enhver tid oppdatert og omtaler arbeid som pågår i øyeblikket det sendes ut.»

På spørsmål om hvor mye penger som er samlet inn svarer lederen for de tre organisasjonene: «Historisk totaloversikt har jeg ikke for hånden, men totalt innsamlet beløp har vært økende frem til 2010. I 2010 fikk de tre foreningene inn i størrelsesorden 6 mill. kr. totalt.»

Han opplyser at av de seks millioner kronene som ble samlet inn i fjor gikk 60 prosent til telefonsalgfirmaet i Sverige og 38 prosent til organisasjonens arbeid. Foseide skriver videre at han selv tar ut 90 000 kroner årlig i lønn og får dekket sine utgifter når han reiser.

men at maksimalt 35 000 kroner gikk til formålet.

Organisasjonen oppgir på sine nettsider at «ChildCare Norge er en bistandsorganisasjon som med sin stiftelse ønsker å hjelpe mennesker i nød, spesielt barn og barnefamilier over hele verden.» I Brønnøysundregisteret framgår det at det nå er 25 år gamle Vegard Johansen som er styreleder for organisasjonen. Etter at par dager får vi Johansen i tale. Han forteller at de driver «så seriøst de kan».

– Jeg vet at det var en del kluss tidligere, uten at jeg har helt oversikten. Jeg startet med dette i våres og nå prøver vi å drive så seriøst som mulig, sier Johansen.

– Hvem er «vi»?

– Nei, det er jo først og fremst meg. Jeg har lyst til å bidra litt og vet at barnehjemmet i Pattaya som vi støtter hjelper mange barn.

– Hvor mye penger samler dere inn?

– Det har jeg ikke helt oversikt over, men jeg vet at vi sendte 60 000 nedover til Thailand bare i april. Vi får

20 prosent av det som samles inn av Prodialog.

– Har du noen regnskap eller konkrete tall du kan gi meg?

– Nei, det kommer etter hvert. Vi skal også fjerne alle feilene på nettsida vår så fort vi får råd. Men det er dyrt både å oppdatere nettsidene og å samle inn penger. Jeg skjønner jo at dette er en kostbar måte å få inn penger på, men jeg vil gjerne hjelpe til og ser ikke noen annen måte vi kan få inn penger på.

Den thailandske organisasjonen Human Help Network Foundation bekreftet i mars til Bistandsaktuelt at de til sammen har mottatt om lag 40 000 kroner fra ChildCare Norge.

– Ingen kommentar

To andre organisasjoner sto også på listen over foreninger som fikk støtte av den 70-årige minstepensjonisten. Bistandsaktuelt har ikke klart å få tak i Uno Solberg som er leder i Sid-Norge. Organisasjonen er omtalt i den samme dommen fra Hedemarken Tingrett hvor ChildCare Norge er omtalt.

I denne bygningen på Vinderen skal Nansenhjelpen ha sine kontorlokaler.

Da Bistandsaktuelt dro dit for å sjekke, fant vi ingen spor etter organisasjonen.

FOTO: TOR AKSEL BOLLE

I dommen, som senere er anket, heter det at det ble samlet inn 11,2 millioner kroner via Yacom Telesales og at «ingen utbetalinger kan dokumenteres som donasjoner til veddedig formål». Sid-Norge, som har prosjekter i Kenya, samler nå inn penger ved hjelp av Prodialog.

Foreningen Norgeshjelpen ble star-

ret av Thomas Enger i 2006. Han er også daglig leder for organisasjonen som hjelper barn i Øst-Europa. På telefon sier Enger at han ikke ønsker å gi noen kommentar til spørsmål om hvor mange som jobber i organisasjonen, hva slags inntekter den har eller hvor mye som går til formålet. ■

Fortsetter på neste side ►

10 Aktuelt

◀ Fortsetter fra forrige side

Advokat Børre Hagen og sekretær Hege Rød er kjernetroppen i Innsamlingskontrollen. I denne skuffen har de regnskap fra 84 veldedige organisasjoner som skal gjennomgås av revisorer. FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

Innsamlingskontrollen

- Stiftelsen innsamlingskontrollen (IK) ble etablert av humanitære organisasjoner i 1991 og er innsamlingsbransjens frivillige organ for selvjustis.
- Innsamlingsregisteret administreres av Innsamlingskontrollen og ble opprettet i 2009. Registeret har i dag 84 organisasjoner som medlemmer.
- For at man skal bli registrert i registeret kreves det et revisorgodkjent regnskap til registeret for gjennomgang, dernest at minst 65 prosent av innsamlede midler går til formålet.

Lov om registrering av innsamlinger

- Det norske innsamlingsmarkedet var i mange år helt uten lovregulering. Men i 2007 ble *Loven om registrering av innsamlinger* vedtatt av Stortinget.
- Loven fastslår at det skal opprettes et frivillig register for innsamlinger.
- Et av hovedformålene med loven var å bidra til økt åpenhet om bruken av innsamlede penger og dermed gjøre det vanskeligere for useriøse

– De useriøse får ture fram

– Det er svært uheldig at de useriøse får ture fram, sier advokat Børre Hagen som er daglig leder i Innsamlingskontrollen. **Av Tor Aksel Bolle**

Advokaten erkjenner samtidig at han verken har mandat eller ressurser til å drive kontroll med organisasjoner som ikke er innmeldt i kontrollordningen.

Fra et beskjedent kontor i Oslo sentrum, på timebasis og med hjelp fra en sekretær i halv stilling, skal Hagen – med støtte fra innleide revisorer – kontrollere et innsamlingsmarked på rundt 2,2 milliarder kroner årlig. Og pengestrømmen til Norges veldedige organisasjoner vokser år for år.

Innsamlingskontrollens budsjett var til sammenligning på 1,3 millioner kro-

ner i fjor. Av dette er under en femdel satt av til tiltak for å gjøre Innsamlingskontrollen og Innsamlingsregisteret kjent for det norske folk.

Hagen har også ansvaret for Innsamlingsregisteret. Dette registeret ble opprettet for to år siden. Det var et resultat av at kulturminister Trond Giske (Ap) fikk Loven om registrering av innsamlinger gjennom i Stortinget i 2007.

Frivillig ordning

Men den nye loven er ikke strengere enn at den beskriver en frivillig ordning. Ingen kan tvinges til å registre-

re seg i det nye registeret. Det var i tråd med organisasjons-Norges egne ønsker.

Og det er ikke alle som vil. For at en organisasjon skal bli medlem i registeret stilles nemlig en rekke krav, blant annet at organisasjonen leverer inn et revisorgodkjent regnskap til registeret og at minst 65 prosent av de innsamlede midlene går til formålet.

I dag er 84 organisasjoner medlemmer, inkludert alle de store norske

humanitære organisasjonene. Men mange organisasjoner som samler inn penger er ikke medlem, inkludert de som ikke ønsker at noen kikker dem i kortene.

– Det er jo svært uheldig at de useriøse får ture fram. Jeg vet jo at en del organisasjoner fungerer mer som sysselsettingstiltak enn innsamlinger til gode formål. Men vi har altså ikke mulighet til å gå de etter sømmene, ikke slik vi er organisert i dag.

– Er det en jobb dere kunne gjort?

– Ja. Men da måtte vi hatt helt andre ressurser og helt annet kompetanse enn det vi har i dag. Slik situasjonen er nå, kan vi bare jobbe videre for at det frivillige registeret skal bli mer kjent. Da kan vi oppnå at det blir en belastning å ikke være medlem av registeret, sier Hagen. ■

toab@norad.no

« En del organisasjoner fungerer mer som sysselsettingstiltak enn innsamlinger til gode formål »

Børre Hagen, advokat og daglig leder av Innsamlingskontrollen.

– Loven fungerer ikke

– LOVEN OM INNSAMLING fungerer ikke, fastslår kommunikasjonsdirektør i Norges Røde Kors Bernt G. Apeland, som leder en arbeidsgruppe i interesseorganisasjonen Innsamlingsrådet.

Han mener det er åpenbart at den nye loven som skulle bidra til å skape et mer oversiktlig innsamlingsmarked ikke fungerer etter hensikten.

« Kontrollen med de useriøse innsamlerne er fortsatt lik null »

Bernt G. Apeland, kommunikasjonsdirektør i Norges Røde Kors.

– Kontrollen med de useriøse innsamlerne er fortsatt lik null. De useriøse lar være å registrere seg i Innsamlingsregisteret – uten at det er noe problem for dem, fastslår Apeland.

Han mener at de som driver Innsamlingsregisteret må få hjemmel til å kontrollere også organisasjoner som ikke er registrert, og at Innsamlingskontrollen bør offentliggjøre lister over organisasjoner som unnlater å registrere seg.

– På den måten vil fokuset flyttes over på de som driver tvilsomme innsamlinger, de slipper mer eller mindre helt unna i dag, sier Apeland.

Han understreker at det er viktig å få ryddet opp i markedet.

Bernt G. Apeland, Norges Røde Kors.

Birgitte Brekke, Frivillighet Norge.

– Det kommer bare til å bli mer innsamling i Norge fremover, det blir stadig flere velstående mennesker her. Vi bør absolutt ikke lage et system som gjør det vanskelig å engasjere seg og å samle inn penger, men kontrollen må profesjonaliseres. Slik vi ser i blant annet Sverige og Nederland, sier Apeland.

Birgitte Brekke, generalsekretær i paraplyorganisasjonen Frivillighet Norge, er langt på vei enig med Apeland.

– Foreløpig ser vi ikke de resultatene vi hadde håpet på av den nye loven. Problemet er at det ikke koster de useriøse noe å stå utenfor registeret. Men hvis Innsamlingsregisteret hadde vært betydelig mer kjent, ville

det løst mange problemer. Brekke mener myndighetene burde bevilge mer penger slik at registeret blir mer kjent.

– Både myndighetene og styret i Innsamlingskontrollen bør se på om de kan gjøre mer for at registeret blir så kjent at det fungerer etter hensikten, sier Brekke.

Forbrukerombud Gry Nergård etterlyser en lov som stiller krav om at det opplyses om hvor mye av de innsamlede pengene som går til formålet.

– Det har vi etterlyst i flere år. Det er naturlig å spørre seg om det ikke finnes en grense for hvor lite som kan gå til det oppgitte formålet for at en innsamling skal være lovlig, sier Nergård. ■

Jobber du med bistand i et utviklingsland?

Da har du sikkert også noe å fortelle våre lesere. Om gleder eller frustrasjoner, om hverdag eller fest, om storm eller stille, om politikk eller kultur, om det kjente eller det fremmedartede, om framskritt eller tilbakeslag, eller rett og slett om mennesker du møter langs stien i landsbyen eller i storbyens gater.

Skriv et innlegg til vår populære nettspalte **Utekontoret**.

Maks 4000 tegn.
Send gjerne med bilder.

Send til:

hopseth@yahoo.com

telefon 97 97 80 08 eller 22 24 20 71.

BISTANDSAKTUELT

12 Aktuelt

■ NORSK DOKUMENTAR

Nominert til Gullruten

Dokumentarfilmen «En dråpe luksus?» om det norske flaskevannsselskapet Voss Water, familien Harlem Brundtlands engasjement i selskapet og dets veldedige prosjekter i Afrika er nominert til Gullruten 2011 for årets beste nyhets- eller faktaprogram på norsk tv. Bak filmen står Terje Tvedt, Anne Marie Groth, Robert Reinlund og Per Christian Magnus.

■ NORD-KOREA

200 000

politiske fanger er sperret inne i et nettverk av fangeleirer i Nord-Korea, ifølge et anslag fra Amnesty International.

Nordmenn i kø for uteoppdrag

Åshild Eliassen og Inger-Johanne Tjoflaat har reist verden rundt med beredskapsstyrken NORCAP. Høyt utdannede nordmenn står i kø for å dra ut på nødhjelpsoppdrag. Omlag 1300 er registrert i ulike beredskapsbaser. **Av Ingvild Sahl**

Hun er utdannet lærer, har hovedfag i fransk og har jobbet som lærer, flyvertinne og frilansjournalist. Men de siste 16 årene har Åshild Eliassen (65) sagt farvel til det norske arbeidslivet og reist fra nødhjelpsoppdrag til nødhjelpsoppdrag via beredskapsstyrken NORCAP.

– Afghanistan, Pakistan, Haiti, Tsjad, Kongo, Øst-Timor, Indonesia, Elfenbenskysten ... Det har blitt en del land etter hvert, sier Eliassen, som nettopp har pakket ut av kofferten hjemme på Nesodden, etter et oppdrag i Kirgisistan.

Utferdstrang

– Jeg har alltid hatt utferdstrang. Hvis jeg hadde vært mann hadde jeg nok dratt til sjøs i min ungdom. Det som motiverer meg er en blanding av idealisme, nysgjerrighet og et ønske om å ha en meningsfylt jobb, sier hun.

Sosialantropolog Inger-Johanne Tjoflaat (39) har nettopp vendt snuten hjem fra Sudan, hvor hun de siste årene har vært på ulike oppdrag for FNs organ for nødhjelpskoordinering (OCHA). Jobben hjemme i Norge har hun sagt opp.

– Jeg har fått veldig mange spennende utfordringer. Det er motiverende å gå inn i en jobb hvor det virkelige er behov for deg, sier hun.

Høyt utdannede i kø

Åshild og Inger-Johanne er ikke de eneste. Reiseglade, høyt utdannede og opplevelsesshungrige nordmenn

« Hvis jeg hadde vært mann hadde jeg nok dratt til sjøs i min ungdom »

Åshild Eliassen (65), deltaker i beredskapsordningen NORCAP

står i kø for å delta i nødhjelpsprosjekter rundt om i verden. I fjor mottok Flyktningshjelpen, som forvalter verdens største beredskapsstyrke NORCAP, 2268 søknader fra hjelpe-lystne med utferdstrang. 123 av dem kom seg igjennom nåløyet.

– Vi mottar søknader fra svært mange godt kvalifiserte nordmenn, sier beredskapsjef Benedicte Giæver i Flyktningshjelpen. Også andre beredskapsstyrker som NORDEM, og beredskapsstyrkene til Norges Røde Kors og Leger Uten Grenser, har overflod av gode kandidater å velge mellom.

– Vi får inn veldig mange gode søkere, selv om vi bare annonserer på våre egne hjemmesider, sier Ingrid Johannessen, leder for delegatseksjonen i Norges Røde Kors. I fjor mottok organisasjonen 150 søknader. 25 personer ble tatt opp i beredskapsstyrken.

Høye krav

Kravene til søkerne er høye. De skal være høyt utdannet, ha utenlandsfering, være språkmektige, tilpassningsdyktige og takle høyt press på jobben. I NORCAP skal de være tilgjengelig for utreise, hvor som helst i verden, på kun 72 timers varsel.

– Det er lenge siden det eneste kriteriet for opptak var sunt og godt bondevett. Spesialkompetanse blir bare viktigere og viktigere, sier Benedicte Giæver.

Hun er på jakt etter folk med mange ulike yrkesbakgrunner.

– Vi trenger eksperter på matvaresikkerhet og husly, folk med ingeniørbakgrunn som kan bygge veier, barnevernspedagoger med kompetanse på barn og beskyttelse. Listen er lang, sier hun.

Bygge kapasitet

Mens NORCAP tradisjonelt har bidratt med personell til FN-organisa-

Åshild Eliassen og Inger-Johanne Tjoflaat er klare for utreise på kort varsel. Åshild har for sikkerhets skyld, på seg en skreddersydd drakt fra Elfenbenskysten.

FOTO: INGVLID SAHL

sjonene i akutte krisesituasjoner, ble styrkens mandat utvidet i fjor. Nå har den et skjerpet fokus på kapasitetsbygging av lokale og nasjonale myndigheter.

– Vi trenger folk som vet hva som skal til for at læring skjer på en riktig måte, og som kan bygge lokal kompetanse innen utdanning, helse og statsapparatet, sier hun.

Det hender at de ulike beredskapsstyrkene tar inn eksperter uten utenlandsfering. Men de aller fleste som reiser på oppdrag, har vært ute en vinternatt før. Personlige egenskaper vektlegges tungt.

– Det er viktig at kandidaten er fleksibel, har evne til å jobbe med folk fra alle kulturer, og er i stand til å takle en hektisk og svært utfordrende arbeidssituasjon, sier Ingrid Johannessen i Røde Kors.

– Ingen topplønn

Lønnen varierer mellom organisasjonene. Men høyt utdannede eksperter må nok klatre noen trinn ned på lønnsstigen, sammenlignet med norsk lønn.

– Du blir ikke rik av å reise ut med oss, men får til gjengjeld en veldig spennende og utfordrende jobb, sier Giæver.

Hun tror beredskapsstyrkene har stor betydning innen det internasjonale utviklingsarbeidet.

– Som verdens mest brukte beredskapsstyrke er NORCAP med på å videreutvikle organisasjonene i FN-systemet. Vi fyller ikke bare hull, men bygger opp helt ny kompetanse, sier hun.

Både Åshild Eliassen og Inger-Johanne Tjoflaat har vært igjennom mange tøffe tak ute i felten. Åshild

■ MIDTØSTEN

Urolig for situasjonen i Bahrain

Utenriksminister **Jonas Gahr Støre** er svært urolig for menneskeretts-situasjonen i Bahrain. Fire demonstranter ble nylig dømt til døden, beskyldt for å ha drept to politimenn under en demonstrasjon. Saken gikk for en lukket militær domstol. Mange helsearbeidere skal også ha blitt arrestert den siste tiden. Samtidig har styresmaktene truet med å forby opposisjonelle partier i landet.

■ SYRIA-PROTESTER

800

personer er drept i Syria siden folkeprotestene for demokrati brøt ut i mars, hevder den syriske menneskerettighetsgruppa Sawasiah.

har blitt evakuert to ganger for å unnsnippe opprørere og rakettagrep. De har begge fått livets ofte brutale realiteter tett på kroppen. Likevel er de ikke i tvil: Alle som har mulighet bør melde seg til tjeneste for en beredskapsstyrke.

– Å være sekondert er veldig lærerikt, og har gitt meg innsikt i kulturer og samfunn jeg ellers aldri ville ha kommet til. Jeg vil absolutt anbefale jobben for andre, sier Eliassen.

Ordning under lupen

Utenriksdepartementet, som finansierer NORCAP, NORDEM og beredskapsbasene til Justisdepartementet, og direktoratet for sivil beredskap har nylig satt i gang et strategiarbeid der de gjennomgår den norske modellen.

– Vi vil se på hvordan arbeidet med internasjonal sivil krisehåndtering er organisert i dag, og vurdere om dagens desentraliserte ordning fungerer optimalt, sier Elisabeth Drøyer, seniorrådgiver i seksjon for sikkerhetspolitikk og Nord-Amerika.

Den norske modellen for sivil krisehåndtering er ifølge Drøyer unik i verdenssammenheng. Mens andre land har sentraliserte systemer, bruker nemlig Norge flere ulike aktører, også ikke-statlige. Flyktningshjelpen koordinerer for eksempel den største beredskapsstyrken – NORCAP.

Ifølge Drøyer er det ingen ting som tyder på at strategiarbeidet vil munne ut i drastiske endringer i systemet.

– Vi ønsker rett og slett å finne ut av hvordan vi kan utnytte ressursene våre best mulig, sier hun. ■

ingvild.sahl@norad.no

Fortsetter på neste side ►

Onsdag i uken etter den ordinære utgivelsen vil utgaven også foreligge i iPad-format.

Gratis nedlasting!

Registrer deg og last ned via våre nettsider.

Eller gå direkte til abonnementsiden:
<http://tinyurl.com/6x8og55>

iPad-utgaven utgis i samarbeid med den elektroniske bladkiosken Zinio.

BISTANDSAKTUELT

14 Aktuelt

■ MENNESKERETTIGHETER

Flere henrettet i Iran

187 personer har blitt henrettet i Iran så langt i år, ifølge tall Utenriksdepartementet har fått tilgang til. I 2010 kan så mange som 687 personer ha blitt henrettet. Utenriksminister Jonas Gahr Støre er svært bekymret over utviklingen.

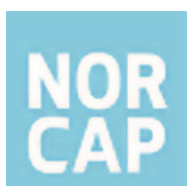
– Økningen i antallet offentlige henrettelser med brutale metoder som kvelning gjennom å bli heist opp av heisekraner er spesielt grotesk og ikke et moderne samfunns verdig, sier han.

« Vi fjernet begrensningene på antall presidentperioder fordi Afrikas problem ikke er periodebegrensninger. Afrikas problem er de grunnleggende forholdene: elektrisitet, veier og utdanning. »

Ugandas president Yoweri Museveni

◀ Fortsetter fra forrige side

Dette er beredskapsstyrkene

NORCAP

(Norwegian Capacity)

Oppdrag: Er verdens mest brukte beredskapsstyrke, og forvaltes av Flyktninghjelpen på vegne av UD. Styrker FN og andre internasjonale organisasjoners evne til å forebygge og svare på internasjonale kriser. Medlemmene er klare til å reise ut til internasjonale operasjoner på 72 timers varsel.

Antall: Styrken består av om lag 850 personer, hvorav ca 40 prosent kommer fra land i sør og resten fra Norge. I fjor søkte 2268 personer om opptak. 123 ble tatt opp.

Ser etter: Personer med høyere utdanning, arbeidserfaring og internasjonal erfaring. Ekspertise på alt fra matvaresikkerhet, til barn og beskyttelse, kapasitetsbygging, vann og sanitær og informasjon. Kunnskaper i fransk og arabisk er etterspurt.

Varighet: I gjennomsnitt varer oppdrag i 6 måneder, men alt fra 1 måned til ett år er vanlig.

Lønn: Lønnet ut fra individuelle kvalifikasjoner. Ulempetillegg og risikotillegg kommer i tillegg. NORCAP dekker bolig ute, forsikringer etc.

Spesialstyrkene

■ På sentrale fagområder har Flyktninghjelpen, i samarbeid med Utenriksdepartementet og FN, utviklet flere spesialstyrker knyttet til NORCAP-rammeverket.

GenCap (Gender Capacity) er en internasjonal styrke av eksperter på kjønns- og likestillingsperspektiv og seksualisert vold. Styrken består av 26 personer.

ProCap (Protection Capacity) er en internasjonal styrke av eksperter på beskyttelse av sårbare og utsatte grupper. Består av 15 personer.

MSU (Standby Team of Mediation Experts) er en internasjonal gruppe bestående av eksperter på fredsprosesser og konflikthåndtering. Per i dag utgjør styrken 6 personer.

Acaps (Assessment Capacity) er en internasjonal styrke av eksperter som bistår FN og det internasjonale samfunn i å gjennomføre behovsanalyser i alle typer nødssituasjoner. Består av ca. 30 personer.

Kirkens Nødhjelp

Oppdrag: Personellet bistår i nødhjelpssituasjoner og støtter KNs langsiktige arbeid.

Antall: Gruppen består av 80–100 personer som er tilgjengelig for utreise i to år av gangen. Rekrutterer 10–15 personer årlig.

Varighet: Oppdragene varer i inntil 3 måneder.

Ser etter: Personer med erfaring innen vann og sanitær, hygiene, psykososialt arbeid, beskyttelse, koordinering og ledelse, økonomi, logistikk, administrasjon og sikkerhet. Utenlandserfaring er ønsket. Gode språkkunnskaper i engelsk er påkrevd, mens fransk, spansk og arabisk er ettertraktet.

Lønn: Avlønnes likt med KNs uteansatte.

NORDEM

(Norsk ressursbank for demokrati og menneskerettigheter)

Oppdrag: Bidrar med høyt kvalifisert personell til organisasjoner som EU, OSSE og FN i forbindelse med deres operasjoner for å fremme demokrati og menneskerettigheter. Sender også ut valgobservatører.

Antall: Blant ca 200 søkere plukket NORDEM i fjor ut 30 personer som ble en del av beredskapsstyrken på rundt 260 personer.

Ser etter: Folk med universitetsgrader i samfunnsvitenskap eller juss, med minst tre års arbeidserfaring og internasjonal erfaring. Spesialister i menneskerettigheter, antiterrorisme og antikorrupsjon er særlig etterspurt. Kunnskaper i fransk og arabisk er et pluss.

Varighet: Valgobservatører er vanligvis ute i 7–10 dager. Utsendinger til organisasjonene blir gjerne i ett år eller mer.

Lønn: Utsendinger lønnes ut fra individuelle kvalifikasjoner. Ulempetillegg og risikotillegg kommer i tillegg. Utgifter til bolig og forsikringer dekkes også.

Politidirektoratet

■ Har siden 1989 sendt ut politi til oppdrag i FN, EU og OSSE samt bilaterale prosjekter. Rundt 80 personer (lik 1 prosent av den operative politistyrken) inngår i en beredskapsstyrke. I dag er rundt 60 personer utsendt.

Norges Røde Kors

Oppdrag: Sender ut helsepersonell og andre spesialister for å yte nødhjelp, både i krigs- og konfliktsituasjoner og ved naturkatastrofer.

Antall: Styrken består av om lag 200 personer. I år skal organisasjonen rekruttere 50 nye. I fjor søkte rundt 150 personer, hvorav 25 ble plukket ut.

Varighet: Oppdragene varer vanligvis i 2–4 måneder.

Ser etter: Leger, sykepleiere og spesialister med flere års arbeidserfaring og gjerne utenlandserfaring. Personlig egnethet tillegges stor vekt. Gode engelskkunnskaper er påkrevd, og kunnskaper i fransk, spansk og arabisk er ettertraktet.

Lønn: Røde Kors har et eget lønnsystem for delegater.

Leger uten Grenser

Oppdrag: Sender ut helsepersonell og spesialister innen logistikk og administrasjon til områder med krig, konflikt og katastrofer.

Antall: Sendte i fjor ut 70 personer på totalt 93 oppdrag. Vanligvis mottar de 160 søknader i året og tar inn rundt 30 personer.

Varighet: De fleste oppdrag varer i 6–12 måneder.

Ser etter: Folk med relevant utdanning, minst to års arbeidserfaring, gode språkkunnskaper og god fysisk og psykisk helse.

Lønn: De første 12 månedene mottar du en bruttolønn på 10.434 kroner per måned. Deretter vil lønnen øke i henhold til lønnskala, ansiennitet og feltefaring. I tillegg dekkes diettgodtgjørelse, forsikringer og reiseutgifter.

260 nordmenn er registrert i beredskapsstyrken Nordem som blant annet rekrutterer valgobservatører. Her er det en internasjonal valgobservatør som overvåker valget i Nigeria nylig. FOTO: SUNDAY ALABAMA/SCANPIX

Styrkebrønnen

■ Har personell fra påtalemyndighet, domstoler, forsvarsadvokater og fengselsvesenet for bistand til reform av rettsstaten bilateralt og multilateralt. Brønnen består av 88 personer og administreres av Justis- og politidepartementet. For tiden er 17 personer utsendt.

Forsvarsdepartementet

■ Har en intern personellbrønn for korttidsoppdrag innen forsvarssektore reform. Personell herfra brukes i prosjekter knyttet til NATOs partnerskapsamarbeid. I år har en håndfull personer vært ute på oppdrag.

■ UTDANNING

69 mill.

barn i verden er fratatt sin rett til utdanning. 53 prosent er jenter, ifølge Global Campaign for Education.

■ DET GLOBALE FONDET

Gjennomgår sikkerhetsrutinene

En uavhengig gjennomgang av de finansielle retningslinjene for beskyttelse mot korrupsjon i Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria vil være klar 15. september i år, opplyser fondet i en pressemelding. Gjennomgangen ble iverksatt etter at det i vinter ble kjent at 34 millioner dollar av fondets midler er misbrukt i Djibouti, Mali, Mauritania og Zambia.

– Trekk lærdom av kineserne

Vesten blir sjokkert når Kina bygger et presidentpalass i Afrika med bistandspenger. Kineserne blir sjokkert når vestlige bistandseksperter bor på femstjerners hoteller. **Av Jan Speed**

Professor Deborah Brautigam fra American University i Washington vil at vestlige giverland skal både være selvkritiske og trekke lærdom av Kinas økende engasjement i Afrika. Samtidig som hun vil at Norge og andre tradisjonelle givere skal stille krav til Kina som en voksende stormakt.

Hun var nylig i Norge for å bidra til Utenriksdepartementets pågående prosjekt for å vurdere norsk bistand i forhold til Kinas rolle i Afrika.

– Norske firmaer som engasjerer seg i Afrika vil i noen sektorer møte hard konkurranse fra kinesisk næringsliv. Norge må nok fokusere på områder der

« Mens bistanden ikke er stor, er kinesisk handels- og næringslivssatsing massiv. Kineserne er ikke bare interesse i olje, men i alle deler av de afrikanske økonomiene. »

de skiller seg ut, eller bruke kinesiske firmaer til å gjennomføre prosjekter. Det kan bli en god læringsprosess for kineserne. De vil måtte tilpasse seg norske krav om åpenhet og kvalitet, påpeker Brautigam.

Ellers mener hun at norsk-kinesisk samarbeid på utviklingsfronten forutsetter at Kina ser seg tjent med dette. Hun viser til at NHO allerede samarbeider med den kinesiske arbeidsgiverorganisasjonen i Uganda.

Bissniss, ikke bistand

– Den største utfordringen for oss er at vestlig bistand ikke har klart å løfte afrikanske land ut av fattigdommen. Vesten har ikke funnet ut hvordan man skal sammenkoble Afrikas ressursrikdom til utvikling. Det forsøker Kina å få til, sier Brautigam.

I mer enn 30 år hun studert kinesisk engasjement i Afrika. Hun understreker at det meste av det Kina gjør i Afrika ikke er tradisjonell bistand. Det dreier seg ofte om myke lån, investeringsfond, økonomiske utviklingssoner og infrastrukturprosjekter. Dette bidrar likevel til utvikling.

Kinas president Hu Jintao tar det første spadetaket der en bro skal bygges i Senegal. Kineserne engasjerer seg bredt i Afrika og er ikke bare ute etter olje, sier professor Deborah Brautigam. FOTO: SCANPIX

Professor Deborah Brautigam

– Det er en myte at kinesisk bistand til Afrika er stor. I 2009 utgjorde det 1,4 milliarder dollar eller 8,4 milliarder kroner. Det er lite i forhold til bistandsbudsjettene til en rekke vestlige land, sier hun.

Lang historie

Brautigam viser i boken «The Dragon's Gift – The real story of China in Africa» at kinesisk utviklingshjelp til Afrika har en lang historie fra 1950-tallet, og at mye av støtten er etter samme lest som de tidligere lånene Kina fikk fra Japan i bytte mot olje.

– Vestlige bistand innen OECD-DAC-systemet er motepreget. I det siste har FN's tusenårs mål vært det primære. Det har vært lite fokus på jordbruk, veibygging og produksjonsindustri de senere årene. Mens det er på disse områdene Kina har fokus, sier Brautigam. Hun påpeker også at

afrikanske land får nok mer valuta for pengene fra Kinas bistand enn de gjør av vestlig bistand.

– Bistanden er kostnadseffektiv. Departementet for utenlandsk bistand i Beijing har kun 70 ansatte, og det meste av arbeidet er desentralisert gjennom ambassadene. De har mindre oppfølging og evalueringer, sier hun.

– Mens bistanden ikke er stor, er kinesisk handels- og næringslivssatsing massiv. Kineserne er ikke bare interessert i olje, men i alle deler av de afrikanske økonomiene, sier Brautigam.

Brautigam tror ikke vestlige givere trenger å konkurrere med Kina.

– Behovene er enorme innen infrastruktur slik at det er mer enn nok av prosjekter å ta av. Samtidig er det viktig med institusjonsbygging og utdanning. Vi vet at forbedringer av styresett tar lang tid, sier hun. ■

jasp@norad.no

De fattigste er fortsatt fattigst

Bare tre land har tatt skrittet ut av kategorien Minst utviklede land (MUL) siden 1971. Men FN tror på endringer det neste tiåret. **Av Tiril Skarstein**

HALVPARTEN av verdens minst utviklede land (MUL) kan ta skrittet ut av denne kategorien i løpet av det neste tiåret, ifølge en fersk FN-rapport. Målet er ambisiøst, ettersom bare tre av 51 land har klatret ut av kategorien siden

man begynte å klassifisere land på denne måten i 1971. De tre landene er Botswana, Kapp Verde og Maldivene.

FN-rapporten ble lagt fram i forkant av den fjerde FN-konferansen om MUL-landene som avholdes i mai. Un-

der konferansen, som foregår i Istanbul, skal det forhandles fram en ny «utviklingspakke» for verdens fattigste land. Ekspertgruppen, som ledes av Malis tidligere president Alpha Oumar Konaré, konkluderer med at «økende marginalisering av de minst utviklede landene vil bidra til en framtid som vi, som et globalt samfunn, ikke har råd til». De anbefaler derfor mer målrettet bistand til MUL, toll- og kvotefri tilgang for landenes eksportvarer og en satsning på utdanning, infrastruktur og økt produktivitet i landbruket.

Landene i MUL-kategorien kjenetegnes av lav brutto nasjonalinntekt per innbygger, økonomisk sårbarhet og svake resultater på helse- og utdanningsindikatorer. Statusen er ment å

skulle gi landene særrettigheter innen blant annet handel. FN-rapporten viser en positiv økonomisk utvikling i de fleste av de 48 minst utviklede landene, men samtidig øker forskjellen mellom MUL-landene og resten av verden. I gjennomsnitt hadde MUL-landene i 1971 en brutto nasjonalinntekt per innbygger som utgjorde 18 prosent av verdensgjennomsnittet, mens det i 2008 hadde falt til 15 prosent. ■

« Økende marginalisering av de minst utviklede landene vil bidra til en framtid som vi ikke har råd til »

16 Aktuelt

En politimann står vakt mens politiet setter fyr på 2545 beslaglagte illegale skytevåpen.

FOTO: KHALIL SENOSI/SCANPIX

Afrikas våpenhovedstad

Den har blitt kalt en av verdens farligste byer. En by der alle våpen i Afrika før eller senere sies å passere: Nairobi – og særlig distriktet Eastleigh.

Av Joacik Wedholm

18 Aktuelt

◀ Fortsetter fra forrige side

Eastleigh går under kallenavnet Lille Mogadishu og har blitt kalt et land med en fullverdig økonomi.

Bak butikkenes fasader i distriktet skjuler den illegale virksomheten, ifølge våpenhandler John.

Midt i våpenhandelen er Ken en av de som sørger for at kriminelle i Nairobi har det de behøver. – Vi har alt. Håndgranater, automatgeværer. Vil du ha en AK-47 eller M16?

Ken flakker med blikket. Han er nervøs. Sier selv han er paranoid. For mange prøver å sette en stopper for det han kaller sitt yrke.

– Du er ikke CIA?

Vi er på en kafé hvor den kenyanske musikken drukner samtalen mellom bordene i det sentrale Nairobi. Her tør han til slutt å møtes. Der tør han å prate. Etter omtrent femti telefonsamtaler. Etter forsikringer om at han ikke går i en felle. Og med en venn, en ung gutt som kort og godt kaller seg gangster. Han har ikke så mye å si. Ken prater desto mer når han føler seg trygg.

◀◀ Våpen kommer pakket i geiter. De slakter dem, spretter dem opp, renser dem og stapper inn våpen. Hver geit kan ta fire håndvåpen. ▶▶

Ken, våpenselger

Om våpenhandelen. Om al-Shabaab. Om Eastleigh.

Da distriktet ble bygget i 1921 besluttet de koloniale lederne at det skulle bebos av skomakere og bygningsarbeidere, for det meste velstående asiater og afrikanere. Så brøt borgerkrigen ut i Somalia. Diktatoren Siad Barre ble styrtet og landet falt i kaos. Flyktningene strømmet inn i Kenya og ble plassert i leirer i grenseområdene.

◀◀Lille Mogadishu▶▶

Mange av dem som fikk bli flyttet til Eastleigh i Nairobi. I dag er det et overveldende flertall somaliere. Og med noen av dem kom våpenhandelen, som i de senere årene er kontrollert av al-Shabaab.

Det sies at alle våpen før eller senere passerer distriktet som går under kallenavnet lille Mogadishu. Her kan alle som har råd leie et våpen for en ettermiddag. En av dem er John, en mann i 30-årene. Hans yrke var å rane folk.

– Vi arbeidet i gjenger. Når personen gikk forbi var det alltid noen bak og noen foran han. Når han kom imellom, da slo vi til.

Han sitter i et hus i Mathare, i slummen av Nairobi. I et lokale som til hverdags brukes til å utdanne ungdommer. For å overtale dem til ikke å

Våpen i Nairobi

■ Ifølge The Nairobi Secretariat of small arms er Kenya det primære markedet for illegale våpen og brukes som en korridor for å bringe våpen videre til andre afrikanske land.

■ Våpen i Nairobi kommer som oftest fra Somalia, dernest fra Etiopia og Uganda.

velge samme vei som han gjorde etter skolen. Han var 18 år da han begynte.

– Jeg har aldri drept noen. Men jeg har skutt mange, vet ikke hvor mange. Jeg skjøt dem vanligvis i beinet. Jeg rettet meg mot de rike somaliene, det var dem jeg ranet.

På hverdager. Helgene var reservert for «mzungus», hvite mennesker.

– Da hadde hvite personer mye penger på seg, man tok dem så fort man så dem. Og jeg ble veldig sint hvis jeg ranet hvite og de ikke hadde noe på seg, sier han.

Skutt seks ganger

Han sluttet for sju år siden. I sin tid som profesjonell raner møtte han mennesker som hadde nær kontakt med våpenhandelen i området Eastleigh. Vennene døde og han begynte å kjøpe og selge våpen. I hemmelighet. Ingen av hans nærmeste vet eller har visst om at han var våpenhandler i Nairobi's underverden. Ingen får vite det. Det er for farlig. De kan angri ham. Ifølge John skyter politiet først og stiller spørsmål etterpå. Han forteller om den siste gangen han hadde med politiet å gjøre.

– Jeg solgte våpen til noen i utkanten av Eastleigh og politiet kom. Jeg havna midt i mellom og begynte å løpe. Politiet skjøt meg seks ganger.

Han fortsetter: – Da jeg ble skutt

John er en av våpenhandlerne i Eastleigh.

– Jeg har vanligvis ikke noe med de store våpnene å gjøre. Mest med håndvåpen. De er lettere å bære på.

visste jeg ikke at jeg var skutt. Jeg kjente bare at jeg ble tyngre og tyngre. Så merket jeg at jeg hadde blitt skutt. Politiet arresterte meg og tok meg til sykehuset. Nå er jeg mer forsiktig når jeg handler våpen.

Men han har tenkt på et annet liv. Et liv uten skyldfølelse.

– Jeg tenker på å slutte. På grunn av våpen dør mange mennesker, så det er nok tid for å slutte med det. Jeg blir nok reddet, av kirken. Jeg vil nok bli født på ny. Men jeg har ikke bestemt meg ennå.

Ken er ikke nervøs lenger. Bare når servitrisen kommer for nær tar han pause i sin monolog. Han har handlet med de store våpnene. De store partiene. Han kjenner til hvordan smuglingen går for seg. Hvordan man bestikker politiet. Hvor mye man må betale myndighetene for å gjøre jobben for dem. For å smugle store mengder våpen i politibiler, for å gjøre risikoen så liten som mulig under transport.

– Våpen kommer pakket i geiter. De slakter dem, spretter dem opp, renser dem og stapper inn våpen. Hver geit kan ta fire håndvåpen, sier han.

Han forklarer hvordan de døde, armerte geitene blir plassert i lastebiler sammen med levende geiter. Hvordan de kjøres over grensen fra Somalia til Kenya uten at grensevaktene oppdager dem.

– Noen ganger bruker vi kyr, siden de kan ta større våpen. Så kommer de til Eastleigh. Der plukker vi de opp.

Hjelp fra politiet

Han forteller at de våpnene han håndterer som regel selges i slumområdene i Nairobi, i områder som Mathare, Kibera, Dandora og Eastleigh. Så forklarer han hvordan bytte skjer. Penger mot våpen.

– Når jeg mottar en bestilling gir jeg beskjed til sjefen, han er fra Somalia og bor i Eastleigh. Vi må bruke mellomledd. De er veldig redd for infiltratører.

Så møtes kjøper og selger på et sted bestemt av selger. Vil man gjøre det på andre måter koster det mer.

– Da må vi bruke våre politikontakter for å ikke bli trakassert på vei til deg. Politiet vet hva som skjer. Det er vanskeligere dersom de ikke er med, sier han.

Han kan skaffe det meste. Rakettgevær, håndgranater og maskingevær som må monteres. Men den vanligste bestillingen er pistoler, AK-47, G3 og den amerikanske riflen M16.

Og han vet hvem som står bak den massive våpenhandelen i Nairobi, som går under kallenavnet «Nairobi» og «The gun capital of the world». Terrororganisasjonen

al-Shabaab er det pumpende hjertet som holder industrien i live.

– Sjefen er al-Shabaab. De henter våpen i Somalia. Det er kjent at det er de som står for våpenhandelen i Eastleigh, sier Ken. ■

(Ken og John er fiktive navn.)

Al-Shabaab

■ «Al-Shabaab» betyr «ungdommen» og er en utbrytergruppe fra den uoffisielle islamske domstolen i Mogadishu.

■ Terrororganisasjonens primære mål er å drive de etiopiske soldatene ut av Somalia.

■ Al-Shabaab anser Kenya som en fiende, siden landet sendte tropper for å forsterke Den afrikanske unions tilstedeværelse i Somalia.

■ I juli 2010 gjennomførte Al-Shabaab et selvmordsforsøk mot en restaurant og en rugbyklubb i Ugandas hovedstad Kampala. 76 personer mistet livet.

■ I 2008 hevdet Dina Mufti, Sveriges ambassadør i Etiopia, at en stor del av Al-Shabaabs virksomhet finansieres fra Norden. Svenske ungdommer med somalisk bakgrunn skal ha blitt rekruttert for å delta i kampene.

Se bilder på nett

Se bildespill om Afrikas våpenhovedstad på bistandaktuelt.no/multimedia

Politiet gjennomfører razziaer jevnlig på jakt etter illegale somaliske innvandrere. I desember i fjor arresterte politiet 400 ulovlige flyktninger i området.

Bare noen få personer vet hvor våpnene blir oppbevart. Å finne dem er nesten umulig for en utenforstående.

Mathare, ett av Nairobis største slumområder. Her sirkulerer mange våpen som er kjøpt i Eastleigh.

20 Aktuelt

■ UNDERHOLDNING

Sexy singelliv i Afrika

Sjette sesong av Afrikas største og mest sette tv-show Big Brother Africa ble sparket i gang forrige uke. Der kjemper 16 kvinner og ti menn fra 14 afrikanske land om en pengepremie på 200.000 amerikanske dollar. Deltakernes hus har kun én dusj, ett badekar og to soverom. Men de fleste deltagerne, hvorav flere er kjente personligheter fra hjemlandet, har uttalt at de er «single, and ready to mingle», ifølge Africa News Update.

■ SYRIA

Det handler om at alle deler ansvaret for å bevege dette landet fremover, om å dyktiggjøre det sivile samfunn. Vi har alle vår del i dette landet – det vil bli som vi skaper det >>

Hafez al-Assad, Syrias førstedame og konen til diktatoren Bashar al-Assad, i et intervju med Vouge i februar i år.

Opptøyer og arrestasjoner i Uganda

En protestbevegelse mot Ugandas høye mat- og bensinpriser blir møtt med fengslinger, tåregass, kuler og krutt. Protestene kommer kort tid etter at Museveni vant presidentvalget og kunne utvide sine 25 år ved makten med enda en periode. **Av Even Tømte**

Protestene er organisert under paraplyen «Activists 4 change», og ledes av fram-tredende opposisjonspolitikere. Kizza Besigye, leder for opposisjonspartiet Forum for Democratic Change, har blitt arrestert fire ganger og blitt skutt i hånda med en gummikule. Han befinner seg nå på sykehus i Nairobi etter å ha fått sprayet tåregass i øynene av Musevenis sikkerhetsstyrker.

Også Democratic Partys leder Norbert Mao og andre opposisjonelle har gjentatte ganger blitt arrestert.

TV-bilder av sivilkledd politifolk som knuser Besigyens bilvindu med en hammer, tømmer flere bokser med tåregass inn i bilen og går løs på de som kommer ut med slag og spark utløste kraftige opptøyer flere steder i landet. Ifølge avisen Daily Monitor ble nærmere 700 mennesker arrestert og fem

Ugandas president Yoweri Museveni

FOTO: SCANPIX

drept i kamper med politi og soldater. I alt har ti mennesker mistet livet siden protestene begynte før påske.

Mest demokratisk i verden

Religiøse ledere i Uganda har kritisert sikkerhetsstyrkenes håndtering av situasjonen. Det har også hærens øverstkommanderende, general Aronda Nyakairima, som mener politiets arrestasjon av Besigye var unødvendig

brutal. Advokater har streiket i protest mot politiets brutalitet.

Museveni forsvarte derimot politiets opptreden i et intervju med den kenyanske TV-kanalen NTV-

– [Besigye] burde ha samarbeidet med [politiet]. Det er hva siviliserte folk gjør. Men han gjorde ikke det, sa presidenten.

Presidenten sa at han hadde kjempet for ytrings- og forsamlingsfrihet, men at disse frihetene måtte brukes på en ansvarlig måte. Han avviste samtidig kritikk om at han har sittet for lenge ved makten. Afrikas problem er elektrisitet, veier, utdanning og økonomisk samkvem, ikke lange presidentperioder, mente presidenten.

– Uganda kan være, mistenker jeg, det kanskje mest demokratiske landet i verden, erklærte Museveni.

Nei til subsidier

Stigende mat- og råvarepriser har gått hardt utover mange ugandere. Prisstigningen i Uganda har økt til 14,1 prosent, mens prisene på avlinger har steget med nesten 40 prosent, ifølge ugandiske statistikkmyndigheter. Ugandiske myndigheter har sagt nei til subsidier eller skatteletter for å bøte på situasjonen. I stedet vil de ha økt produksjon, og mer eksport for å styrke den ugandiske shillingens vekslingsforhold til andre valutaer.

– Vi kan ikke gå inn med subsidier. Det har vi ikke penger til, sa finansminister Syda Bbumba til Bistandsaktuelt før påske.

■ KOLONIHISTORIE

Frigjør skjult kolonihistorie

Storbritannia skal offentliggjøre en rekke sensitive dokumenter fra kolonitiden. Dokumentene kom fram i forbindelse med at fire veteraner fra Mau Mau-opprøret i Kenya på 1950-tallet gikk til sak mot den britiske regjeringen med anklager om misbruk og tortur.

David Anderson, professor i afrikansk politikk ved Oxford-universitetet, sier til BBC at dokumentene inneholder «sjokkerende informasjon om de siste dagene til det britiske imperiet».

■ MIGRASJON

Få kinesere i Afrika

Med unntak av i Sør-Afrika er det få kinesere som er blitt fastboende i Afrika, viser en ny studie utgitt av South African Institute of International Affairs. Seniorforsker Yoon Jung Park viser at de fleste kineserne er midlertidige migranter.

– De fleste kinesere i Afrika kan ikke, foreløpig, betraktes som settlere eller fastboende. Unntaket er noen kinesere i Sør-Afrika, påpeker Park.

Kizza Besigye pågripes 28. april. Politiet møtte opp utenfor opposisjonslederens hjem om morgenen og nektet ham gå ut porten, fordi det kunne oppfattes som en politisk protest. Besigye gikk med på å ta bilen i stedet. På veien ble han stoppet gjentatte ganger, og ble til slutt beordret ut av bilen. Da han ikke fulgte ordren, ble frontruten knust av politi og uidentifiserte bevæpnede menn i sivil. Tåregass og pepperspray ble sprayet inn i bilen, noe av den direkte inn i øynene på Besigye. FOTO: SCANPIX.

Solheim reagerer

Uganda er den åttende største mottakeren av bistand fra Norge. I fjor ble det gitt 431 millioner kroner i bilateral bistand til Uganda, der omkring en tredjedel gikk direkte til offentlige myndigheter.

– Det er ikke akseptabelt at folk blir drept og at man går fram med så stor brutalitet mot fredelige demonstranter, sier Erik Solheim. Den norske miljø- og utviklingsministeren var i Uganda mens Bistandsaktuelt var på vei gjennom trykkpressen. Der håpet han å møte både Museveni og Besigye.

– Er det riktig å samarbeide tett med et land som behandler politisk opposisjon på denne måten?

– Bistand gir vi for å bidra til økonomisk og sosial framgang. All erfaring tilsier at økonomisk og sosial framgang forbedrer, ikke forverrer situasjonen for menneskerettigheter. Vi må ikke miste hovedperspektivet. Uganda var fullstendig ødelagt da Museveni tok makta på 1980-tallet. Han har brakt stor framgang til landet. Norsk bistand har bidratt og vil fortsette å bidra til det. Men det er neppe gunstig at presidenten bare gjenvelges og gjenvelges.

Samtidig sier Solheim at budsjettstøtten til Uganda vil bli kuttet fra 2012.

– Vi vil heller fortsette støtten til Olje for utvikling-programmet, frivillige organisasjoner og justissektoren, sier utviklingsministeren. ■

even.tomte@gmail.com

Uganda

■ Yoweri Museveni vant presidentvalget i februar med 68 prosent av stemmene.

■ Kizza Besigye fikk 26 prosent som representant for koalisjonen Inter-Party Cooperation, et samarbeid mellom Forum for Democratic Change og andre opposisjonspartier.

■ Besigye har hevdet at resultatet var påvirket av valgfusk. Observatører fra EU mener at valgprosessen var mer ryddig enn i 2006, da valgkampen var preget av vold og Besigye ble arrestert med beskyldninger om forræderi og voldtekt, men fant fremdeles uregelmessigheter.

■ Museveni har sittet som president i det østafrikanske landet siden 1986.

Norsk bistand til Uganda

■ I 2010 ble det gitt 431 millioner kroner i norsk bilateral bistand til Uganda.

■ Budsjettstøtten til Uganda ble besluttet kuttet i statsbudsjettet for 2011.

Høyre:**– Fullstendig prinsippløst**

HØYRES REPRESENTANT i utenrikskomiteen Peter S. Gitmark er bekymret over utviklingen i Uganda, og etterlyser en klarere markering fra Norge. Han mener norsk bistand har bidratt til å holde en diktator ved makten i Uganda.

– Museveni har en rekke ganger sagt at han ikke kan være en diktator, fordi han mottar så mye bistand. Det er svært beklagelig at vi gir midler til en som har beveget landet bort fra demokrati, sier Gitmark til Bistandsaktuelt.

Høyre-representanten har flere gan-

« Det er svært beklagelig at vi gir midler til en som har beveget landet bort fra demokrati »»

ger tatt opp sin bekymring for Norges bistand til Uganda, senest i Stortingets spørretime uka før Bistandsaktuelt gikk i trykken. Han støtter Solheims avgjørelse om å fryse budsjettstøtten til Uganda, men mener avgjørelsen kom i seneste laget.

– Det er bra. Det var virkelig på tide. Men Uganda er ikke alene om å motta denne typen støtte. Hva da med for eksempel Etiopia? spør Gitmark.

Han anklager regjeringen for å se gjennom fingrene med brudd på menneskerettighetene hos Norges bistandspartnere så lenge landene oppnår økonomisk vekst.

– Solheim har hatt en serie muligheter til å gjøre noe med norsk bistand til Uganda, men har fram til nå nøydd seg med å svare at han følger situasjonen nøye. Dette skulle ha skjedd for lenge siden, sier Gitmark. ■

22 Aktuelt

■ KYPROS

Norge støtter møteplass

I over tretti år lå huset øde og forfalt midt i bufferonen som delte hovedstaden Nicosia på Kypros. For en uke siden åpnet det som en møteplass for hele befolkningen på øya. Den norskfinansierte bygningen skal være et sted hvor ungdommer, studenter, lærere, forskere og andre kan møtes for å samtale og diskutere ting. Utenriksminister Jonas Gahr Støre håper at stedet vil bidra til å skape en dypere forståelse mellom befolkningene på den delte øya, ifølge en pressemelding.

■ HANDEL

Ønsker palestinere i WTO

Under forrige møte i giverlandsgruppen for palestinere tok gruppen til orde for palestinsk observatørstatus i Verdens handelsorganisasjon (WTO). Palestinske myndigheter ble oppfordret til å søke om slik tilslutning til organisasjonen.

– Det vil bidra til å fremme palestinske myndigheters evne til å bygge opp et rammeverk for eksportdrevet økonomisk vekst, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre, formann i giverlandsgruppen.

Statsminister Jens Stoltenberg, miljø- og utviklingsminister Erik Solheim og Brasils miljøminister Carlos Minc (i midten bak) får demonstrert av kjentmannen Tasso hvordan man tapper gummi i regnskogen i Amazonas. FOTO: BJØRN SIGURDSON / SCANPIX

Skogsatsing til ståkarakter

Det norske skoginitiativet får gode skussmål i en stor evaluering. Men flere land må på banen, ellers kan hele initiativet mislykkes, advarer miljø- og utviklingsminister Erik Solheim. **Av Even Tømte**

I dag er det lønnsomt å ødelegge skog, mens de økonomiske fordelene ved å la den stå er vanskeligere å få øye på. En grunntanke i det norske klima- og skoginitiativet er å motvirke denne logikken ved å tilby penger for å bevare skogen.

En av ti norske bistandskroner går nå inn i skogprosjektet. Pengene skal bidra til at reduksjon av klimagassutslipp fra avskoging og skogferringelse i utviklingsland (REDD+) skal bli med i en ny global klimaavtale. Samtidig samarbeider Norge med flere utviklingsland for å redusere utslipp fra avskoging.

Bevegelig mål

– Det er et «bevegelig mål» vi prøver å bedømme, der agendaen er i stadig forandring, sier skogekspert Pat Hardcastle. Han la nylig fram 647 sider med foreløpig evaluering av det norske skogprosjektet.

Det er ikke mulig å påvise at Norge har bidratt til å redusere klimagassutslipp fra skoglandene. Men det norske initiativet har satt fart i politiske prosesser i Norge og internasjonalt, mener rapportforfatterne.

Hardcastle bruker Guyana som eksempel.

– Det er mange problemer i Guyana, men definitivt en god bevegelse. Det mest oppsiktsvekkende er den sterke interessen dette initiativet har vekket i landet. Alle snakker om klimaendringer. Det er mange misforståelser, men grunnleggende sett er det en forandring, en nasjonal interesse. Hvis man kan jobbe videre med den, kan man oppnå resultater, mente han.

Den største risikoen for initiativet er at forhandlingene om en internasjonal klimaavtale ikke vil føre fram, argumenterer rapporten. I så fall vil hele skogsatsingen gå en usikker framtid i møte.

«Det er et «bevegelig mål» vi prøver å bedømme, der agendaen er i stadig forandring»

Kolonimakt

Det norske initiativet får ros for å være fleksibelt og legge vekt på nasjonalt eierskap i samarbeidslandene, selv om det innebærer at Norge ikke har full kontroll over prosessene i de ulike landene.

– Hvis man ville ha en strømlinjeformet prosess, kunne man drukne landene i sine egne eksperter og presse gjennom sine egne løsninger. Men da hadde Norge blitt en kolonimakt, og prosessen ville ha foregått uten noen nasjonal forankring, sa Hardcastle.

Rapportene, som er utarbeidet på oppdrag fra Norads evalueringsavdeling, anbefaler likevel at Norge bør sørge for å ha en tydeligere tilstedeværelse i landene de samarbeider med.

Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim etterlyser samtidig at flere land kommer på banen. Dersom Norge forblir den viktigste bidragsyteren, vil initiativet mislykkes, advarer han. ■

even.tomte@gmail.com

De norske skogmilliardene

■ Regjeringens klima- og skogprosjekt ble lansert av statsminister Jens Stoltenberg under klimatoppmøtet på Bali i desember 2007.

■ Et av de sentrale målene i prosjektet er å bidra til å inkludere reduksjon av klimagassutslipp fra avskoging og skogferringelse i utviklingsland (REDD+) i en ny global klimaavtale.

■ Et annet mål er å bidra til å redusere klimagassutslippene fra skogsektoren i utviklingsland så raskt

som mulig, allerede før en ny klimaavtale er på plass.

■ Klima- og skogsatsingen har som tredje mål å bevare naturskog for dens evne til å lagre karbon, og for å bevare mangfoldet av arter og genressurser, økosystemtjenester og livsgrunnlaget til mennesker som lever i og av skogene.

■ En overordnet målsetning for satsingen, i tillegg til klimamålene, er å bidra til fattigdomsreduksjon og bærekraftig utvikling i utviklingsland.

KILDE: NORAD

■ BARNEDØDELIGHET

2,6

millioner dødfødsler forekommer hvert år. 98 prosent skjer i utviklingsland, ifølge en ny studie publisert i tidsskriftet The Lancet.

■ MENNESKERETTIGHETER

Norge inngikk avtale med FN

Utenriksdepartementet og FNs høykommissær for menneskerettigheter, Navanethem Pillay, undertegnet en avtale om treårig norsk støtte på til sammen 180 millioner kroner. Tre millioner kroner er øremerket Høykommissærens arbeid for å bedre menneskerettighetssituasjonen i Nord-Afrika. Dette er første gangen Norge inngår en flerårig avtale med OHCHR.

Innsatsen – land for land

Indonesia

Norge og Indonesia har inngått en avtale der Indonesia forplikter seg til å redusere avskogingen. Norge skal betale opptil seks milliarder kroner basert på resultatene som blir oppnådd, og har støttet oppstarten med 185 millioner kroner i 2010. Samtidig støtter Norge multilaterale tiltak gjennom UN-REDD og Verdensbanken.

Selv om det er for tidlig å evaluere effekten av det norske klimainitiativet i Indonesia, mener evalueringsteamet at avtalen med Norge kan innebære en helt ny kurs for arbeidet med å redusere avskoging og skogødeleggelser i Indonesia.

Avtalen har blitt kritisert for å være svak på sosiale og miljømessige sikringsmekanismer. På mer forståelig norsk betyr det blant å sikre naturens mangfold og å ta hensyn til folkene som lever i og av naturen. Evalueringen advarer om at Norge i iveren etter å etablere et system for å betale for utslippsreduksjoner i Indonesia, «risikerer å kompromittere de bredere utviklingsmålene og

sosial og miljømessig rettferdighet». Samtidig anbefales Norge å styrke tilstedeværelsen i Indonesia for å følge opp avtalen.

DR Kongo

Den demokratiske republikken Kongo har mye skog og lite avskoging sammenliknet med andre land. Likevel er avskogingen ujevn, og kan være høy i enkelte områder, blant annet som følge av jordbruk, hugging av skog for brensel eller for smugling til naboland og gruvedrift.

Norge støtter REDD+ gjennom ulike fiernasjonale mekanismer, som Verdensbanken, UN-REDD-programmet og Den afrikanske utviklingsbankens Congo Basin Forest Fund. Fondet, som støtter flere sentralafrikanske land, har hittil mottatt 345 millioner kroner av de inntil 500 millioner kroner som er blitt lovet. Arbeidet er fortsatt i startgropa. Evalueringen finner at mye «dynamikk» har blitt skapt i løpet av et år med relativt begrensede midler. I norsk dagligtale betyr det trolig at arbeidet går framover og i en positiv retning.

Tanzania

Norge har lovet inntil 500 millioner norske kroner i støtte til Tanzanias arbeid mot avskoging og skogforringelse over fem år. Så langt er cirka 95 millioner kroner utbetalt. Tanzania er også pilotland i FNs REDD-program og medlem av Forest Carbon Partnership Facility i Verdensbanken.

Evalueringene finner at det norske initiativet er relevant og fungerer effektivt. Samtidig etterlyses det sterkere politisk eierskap på høyt nivå i Tanzania. Særlig er det behov for å involvere finansdepartementet sterkere. Det er også nødvendig å involvere privat sektor i prosessene.

Guyana

Det søramerikanske landet Guyana har foreløpig hatt svært lav avskoging. Norge vil støtte Guyana med inntil 1,5 milliarder kroner fram til 2015 hvis Guyana lykkes med å holde avskogingen lav. 177 millioner kroner har blitt utbetalt i 2010 til et fond som administreres av Verdensbanken, og løfter er gitt om 240 millioner kroner i år.

Brasil

Brasil har de siste årene opplevd kraftig nedgang i avskoging i Amazonas. Faktisk er det den kraftigste nedgangen som har skjedd siden brasilianske myndigheter begynte med systematiske målinger i 1988. Det brasilianske Amazonasfondet, som skaffer til veie ressurser til gjennomføring av landets plan mot avskoging, er et viktig eksempel på en nasjonal mekanisme for å fordele penger på grunnlag av resultater. Samtidig har det vært problemer med hvordan fondet har fungert, og ifølge evalueringsteamet har urfolksgrupper blitt marginalisert i enkelte av prosessene.

Norge var første bidragsyter til fondet, og har forpliktet seg til å bidra med opp til seks milliarder kroner til fram til 2015. I 2009-10 har Norge bidratt med 293 millioner kroner. På grunn av sen framdrift har Norge satt av 1,3 milliarder kroner for oppnådde resultater i gjeldsbrev.

Kommentar

Stolt motstand

Av Kjell Terje Ringdal

ETTER DRØYT 200 DAGER i min nye jobb har jeg lært meg liturgien: Utvikling er målet. Bistand er ett av flere virkemidler. Og forskeren Asle Toje er kritisk.

La meg derfor bruke min gode og kraftfulle kollega i Bistandsaktuells redaksjonsråd, seminararrangør og kronikkskribent Toje, som et ek-

sempel på hvordan et viktig område i norsk politikk; bistand, ligger i dødens posisjon. Dødens posisjon er yttersporet i siste sving før oppløpet. Da må du altså løpe fryktelig mye lenger enn de som jogger innerst.

Sånn er det også med dem som kunne ønske å si noe positivt om norsk innsats for de fattigste på jorda. Du må løpe langt for å vinne fram med de positive sidene. Og når jeg nå skal ta sats for å beskrive norsk innsats også som en suksess, må jeg, i henhold til den samme defensiviteten som preger det offentlige bistands-Norge, først skynde meg å skrive at bistand er vanskelig, alt fun-

Kjell Terje Ringdal leder informasjonsavdelingen i Norad.

FOTO: SPARTACUS

gerer ikke, vi risikerer å satse feil, for bredt, for smalt, for ovenfra og ned, vi bedriver kulturelle overtramp innimellom. Og-så-videre og-så-videre. Så når det er sagt: Norad, som skal sikre bistandens kvalitet, må øve oss på å være litt stolte av det vi holder på med.

Mine gode kollegaer i Norad har fått utlevert en syvhalet selvpisk som står lett tilgjengelig på alle kontorer. I stedet for – innimellom – å klappe oss selv på skulderen for at vi er med på store og viktige beslutninger som bidrar litt til å redusere fattigdommen og urettferdigheten, så er man nesten lettet når kritikken kommer fra Fremskrittsparti- og Toje-land (noe som egentlig er to sider av samme sak).

LA OSS DERFOR bli flinkere til å rette oss opp i stolene og kjempe for saken også. Det er ikke noe argument mot hele bistandspolitikken at ikke alt fungerer optimalt, på alle områder,

hele tiden. Dette er en risikosport med gode intensjoner, der vi nok kan påstå at vi har en positiv avkastning på kapitalen. Som Erik Solheim påpeker: Det er ikke Sveits vi jobber med, det er risiko og vi må ta noen sjanser. Alternativet er å sitte stille i en krok og la verden forfalle.

Bistanden bidrar, sammen med øvrig økonomisk utvikling til at verden blir et litt bedre sted å bo. Det er fantastisk at vi som et lite land er villige til å dele av våre kunnskaper om energi/olje for å bidra til at fattige land sitter igjen med mer av egen energikake. Det er grunn til å være stolt av at vi bruker vår kompetanse om skatt slik at fattige land kan få orden på sin egen økonomi. Stolte bør vi også være over at vi satser på bevaring av regnskog. Og til slutt Asle Toje: Det kan vel heller ikke skade at vi gjør en innsats mot aids, og kjemper for likestilling og demokrati heller? ■

«Dødens posisjon er yttersporet i siste sving før oppløpet.»

Økonomi

Slik får du støtte til å satse i sør

Investeringer i utviklingsland er ukjent og farlig terreng for mange norske bedrifter. Men ulike støtteordninger kan hjelpe deg å redusere risikoen. **Av Even Tømte**

Næringslivet har så smått fått øynene opp for at det kan være gode penger å tjene i utviklingsland. For mange bedrifter er imidlertid investeringer i Asia, Afrika og Latin-Amerika ukjent terreng, og risikoen er vanligvis større enn hva man er vant med.

Er du villig til å satse, finnes det likevel en rekke støtteordninger å benytte seg av.

Bistandsaktuelt prøver her å gi deg en oversikt over de viktigste.

Råd og tips

Veiledningskontoret for næringsutvikling i utviklingsland, i regi av Norad og det statlige investeringsfondet Norfund, er ofte første stopp for bedrifter som snuser på investeringer i fattige land. Kontoret hjelper norske bedrifter som vil etablere seg i utviklingsland med råd, tips og veiledning, særlig knyttet til finansiering og ulike støtteordninger.

Veiledningskontoret opplyser at de jobbet med 330 prosjekter i 2010. De fleste henvendelsene kommer fra små og mellomstore bedrifter, men kontoret hjelper også større virksomheter.

Lån til investeringer

Det statlige investeringsfondet Norfund tilbyr lån til investeringer i de 50 fattigste landene i verden, de såkalte minst utviklede landene (MUL).

Lånene er i størrelsesorden 250 000 til 2,5 millioner norske kroner, og målgruppen er små og mellomstore bedrifter. Typisk vil dette være prosjekter som har vært gjennom forstudier og forundersøkelser, for eksempel finansiert gjennom Norad.

Eksporfinans, som eies av bankene sammen med staten, tilbyr lån til utenlandske kjøpere for at de skal

velge å kjøpe norske varer og tjenester. De gir også lån til norske kjøpere med utpreget internasjonal virksomhet.

Forstudier

Norad gir støtte til forstudier i forkant av investeringer, for eksempel til innhenting av markedsdata og kartlegging av investeringsforhold, teknologi, markedsforhold, miljøforhold, det legale rammeverket og liknende. Normalt gir Norad tilskudd til halvparten av de totale kostnadene for undersøkelsen.

– Norad gir ikke investeringsmidler, kun støtte til forundersøkelser, opplæring og andre aktiviteter før og rundt investeringen, forteller avdelingsdirektør Bjørn Holter Eriksen i Norad.

Det avgjørende for Norads bevilgninger er om de bidrar til økonomisk utvikling og mindre fattigdom i Sør.

– Vi er ikke primært opptatt av å utvikle norsk næringsliv, men å bekjempe fattigdom, sier Holter Eriksen.

Norad støtter også opplæring av lokalt ansatte og ledelse, og kan bidra til å finansiere tiltak for å heve lokal standard i bedrifter når det gjelder helse, miljø og sikkerhet. Norad kan også støtte kostnader forbundet med utvikling av dokumentasjon for å registrere et prosjekt i den grønne utviklingsmekanismen (CDM).

Garanterer for eksport og anbud

Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) tilbyr statlige garantier for eksport og investeringer som fremmer norske interesser. Hensikten er å dempe risiko. Garantiene kan dekke tap som eksportører måtte lide på grunn av kontraktsbrudd fra den

Trønderenergi er blant de mange norske selskapene som har redusert sin investeringsrisiko ved hjelp av ulike statlige støtteordninger. I august 2009 åpnet kraftanlegget i Bugoye i Uganda.

FOTO: KEN OPPRANN

utenlandske parten, eller uventede politiske hendelser som ekspropriering, krig, sanksjoner eller restriksjoner.

Ved utgangen av 2010 hadde GIEK et utestående ansvar på 56 milliarder kroner på sin alminnelige garantiordning.

Utviklingsfremmende eksport og investeringer med høy risiko til utviklingsland dekkes av en egen garantiordning. De fleste investeringer i utviklingsland er imidlertid såpass lite risikable at de dekkes av den alminnelige garantiordningen.

GIEK kan også dekke 50 prosent av kostnadene ved å søke anbuds kontrakter i utviklingsland, dersom man ikke vinner anbudet. Dette gjelder bi-

standsfinansierte anbuds kontrakter, og er en ordning GIEK administrerer på vegne av Norfund.

– Vi gir garantier både til store og veldig små bedrifter. Ofte kan det være mer risiko knyttet til de mindre prosjektene, sier avdelingsdirektør Øyvind Ajer i GIEK.

Han understreker at deres garantier ikke egentlig er en støtteordning; de skal i det lange løp finansiere seg selv gjennom premieinntekter.

– Finanskrisen var ekstra viktig for oss. Da bankene strammet inn på sin kreditt, merket vi stor etterspørsel etter våre garantiordninger for å kompensere for dette. Samtidig hadde vi forholdsvis lite mislighold, forteller Ajer.

■ VEKST

7,8

prosent er Verdensbankens prognose for den gjennomsnittlige økonomiske veksten i utviklingsland i 2011.

■ FN-RAPPORT

Fortsatt vekst i Asia

Utviklingsland i Asia og Stillehavsregionen vil være viktige drivkrefter i den globale økonomien i 2011, ifølge en fersk FN-rapport. Rapporten spår en økonomisk vekst på 7,3 prosent i år, men advarer samtidig mot negative påvirkninger fra høye priser på mat og olje.

Finn en partner

Gjennom programmet business matchmaking kan bedrifter få hjelp og støtte til å komme i kontakt med en lokal partner. Ordningen retter seg primært mot små og mellomstore bedrifter med sunn økonomi, interessant teknologi og gode produkter. Forutsetningen er at samarbeidet skal være langsiktig og innebære overføring av kapital, kunnskap, kompetanse og/eller teknologi fra Norge til partnerlandene.

Ordningen administreres av Innovasjon Norge på vegne av Norad i Sør-Afrika, Vietnam, Bangladesh og India, og av konsultantselskapet Advance Business Partner for Sri Lanka.

– Dette er et godt tilbud til bedrif-

ter som vil inngå partnerskap med selskaper i disse landene, sier Gunn Wenche Andersgård i Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge tilbyr også rådgivning, assistanse og markedsundersøkelser til bedrifter som vil levere varer og tjenester til nødhjelpsprosjekter, og har kontorer i nærmere 30 land der de bistår norske bedrifter i hele internasjonaliseringprosessen.

Næringslivets Hovedorganisasjon opprettet i fjor et kontor i Kampala i Uganda. Her kan bedrifter som vil etablere seg i Øst-Afrika få kontorplass i en oppstartsfase, og kan få hjelp til å komme i kontakt med lokale partnere. ■

even.tomte@gmail.com

Misnøye i middelklassen

Middelklassen i Afrika er mer enn dobbelt så stor som for tjue år siden. Nå krever den politisk endring. **Av Even Tømte**

EN TREDJEDEL AV Afrikas befolkning, 313 millioner mennesker, hører nå til middelklassen. Den afrikanske middelklassen har mer enn doblet seg siden 1990, året da en beryktet forside i tidsskriftet The Economist erklærte Afrika som «det håpløse kontinentet».

Disse tallene ble lagt fram i en rapport fra Den afrikanske utviklingsbanken da World Economic Forum nylig møttes i Sør-Afrika. Nå gjør den samme middelklassen opprør mot makthavere over hele kontinentet.

Salget av frysere, tv-er, mobiltelefoner og biler har skutt i været over hele Afrika de siste årene. Middelklasse-afrikanere er mer troende til å eie sitt eget hus og kjøretøy, benytte seg av private i stedet for statlige helse-tjenester og bruke mer på mat og skolegang for sine barn. Samtidig er middelklassen mer troende til å stille krav til myndighetene om styresett og kvalitet på offentlige tjenester.

To til tjue dollar

Men de er ikke rike. «Middelklassen» defineres som personer som bruker mellom 2 og 20 dollar (2005-dollar) om dagen. I stedet for å livnære seg av jordbruk får de sine inntekter fra lønnsarbeid eller forretningsdrift. De har tatt et skritt opp fra fattigdommen og blitt tettere knyttet til den internasjonale markedsøkonomien.

Bak middelklassens vekst ligger også en historie om økende forskjeller. Seks av ti afrikanere lever i fattigdom, og fire av ti må klare seg på under 1,25 dollar om dagen. Samtidig er også middelklassen økonomisk sårbar. Størstedelen hører til i den såkalt «flytende» middelklassen. De lever like over fattigdomsgrensa, med et forbruk på mellom to og fire dollar om dagen. Økonomiske sjokk kan true med å kaste dem tilbake i fattigdom igjen.

Økte matpriser

Prisøkningen på råvarer er nettopp et slikt sjokk. Matvarer har blitt 36 prosent dyrere i løpet av det siste året, ifølge FNs mat- og landbruksorganisasjon. Høyere levekostnader har skapt 44 millioner flere fattige, anslår Verdensbanken. Dersom prisene fortsetter å stige, kan ytterligere ti millioner falle under fattigdomsgrensa.

Stigende mat- og råvarepriser utløste protestene mot regimet i Tunisia i januar. Opprørsgnisten i Tunisia tente en ild som har spredd seg over store deler av Nord-Afrika og Midtøsten. Vi hører mindre om at protestene også brer om seg sør for Sahara. I Elfenbenskysten ble president Laurent Gbagbo kastet fra makten da han nektet å gi den fra seg frivillig.

Protestbølge

I Uganda blir aktivister møtt med tåregass og arrestasjoner når de går til jobben til fots i protest mot høye bensinpriser. I Benin og Gabon har det vært store protester mot påstått valgfusk. I Djibouti har tusener demonstrert mot presidents Ismail Omar Guelleh forsøk på å endre grunnloven for å kunne bli sittende ved makten ut over to presidentperioder. Opptøyer og demonstrasjoner har også dukket opp i Burkina Faso, Angola, Mosambik, Swaziland og Zimbabwe.

Men selv om det finnes viktige fellesnevner for hendelsene som utspiller seg over store deler av det afrikanske kontinentet, kan forskjellene være like viktige. Flere av landene har av kommentatorer blitt utpekt til et potensielt «Egypt sør for Sahara, men dette er foreløpig spekulasjoner. Samtidig har nettopp Egypt vist at det kan være farlig å ta gamle sannheter for gitt. ■

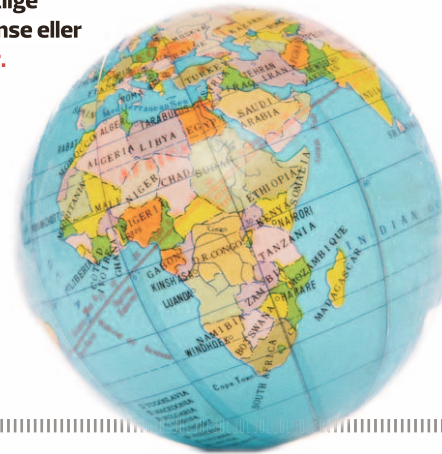

Dresskledde menn blir et stadig vanligere syn i afrikanske byer.

FOTO: KEN OPPRANN

- Det er en tankevekker at organisasjoner og offentlige institusjoner verken verdsetter utviklingskompetanse eller lærer av utviklingsteoriene. Se kronikken nedenfor.

Meninger

Debatt:

Føler seg lurt – av Bistandsaktuelt

Av Avgangskullet ved HiO Utviklingsstudier 2011 ved Tonje Lilaas Larsen, Karina Bones, Maiken Fransisca, Yvonne Gipling (tillitsvalgt og koordinator for HiOs karriereuke 2011) og Lisa Maria Akerø (studentrådsleder for Utviklingsstudier).

BISTANDSAKTUELT nr. 3-2011 hevder at studentene ved utviklingsstudier på Høgskolen i Oslo er desillusjonert, nedtrykte og lurt av studiet. En av grunnene skal åpenbart være at vi ikke får jobb i «bistandsbransjen».

For det første er det ikke alle studenter som studerer utviklingsstudier som ønsker seg jobb innen «bistandsbransjen». For det andre er vi en gruppe studenter som bærer på mye forskjellig kompetanse, og vi vet veldig godt at det ikke er noen selvfølge å vandre inn i «bistandsbransjen» eller en relevant og lønnet jobb etter utlukkende tre år med utviklingsstudier.

Bistandsaktuelt journalist presenterer Høgskolen i Oslo svært feilaktig når hun mener at studentene føler

seg lurt. Studieleder Johnny Aasen sier det er flinke studenter som går på utviklingsstudier, og flinke studenter er opplyste mennesker som vet hva de går til. Vi har tatt et valg om å gå disse tre årene fordi vi synes dette er et viktig, spennende og høyst aktuelt studium. At noen havner på venteliste ved jobb hos for eksempel UDI er sant, men der står det hundre andre og venter med oss. Det har ingenting med mangler ved utviklingsstudier å gjøre.

Problemet med arbeidsgiverne i

Faksimile av BA nr 3-2011.

dag er at de ser etter såkalte «harde» fag som bakgrunn, eksempelvis økonomi, juss, språk osv. Det er flott å kunne fem språk, men hvis du ikke har noe fornuftig å si på noen av dem, hjelper det lite. I tillegg ser de etter spisskompetanse som ofte er med på å undergrave verdien av det essensielle ved å kunne se de store sammenhengende linjene i internasjonal og lokal utvikling. Den tverrfaglige kompetansen Utviklingstudier ved HiO gir oss er unik for studiet, og det

Kronikk:

Hvem lurere hvem: Skolene eller bransjen?

Av Judith Klein

I FORRIGE NUMMER av Bistandsaktuelt (nr. 3/2011) leste vi om utviklingsstudenter som ikke får jobb i bistandsbransjen etter endt utdanning. Bistandsaktuelt får det til å se ut som høgskoler og universiteter lurere utviklingsstudentene til ledighet. Hvert år lokker norske universiteter og høyskoler til seg rundt 860 nye studenter til ulike utviklingsstudier. Men jobber for folk fra de samme studiene finnes nesten ikke... Dette er å sette ting på hodet. Jeg våger den påstand at problemet egentlig ligger i bistandsbransjen selv; De har ikke makten å forlate veldedighetsparadigmet som har preget Norge siden norsk bistands begynnelse i Kerala i India for snart 60 år siden. Under påskudd av å bidra til en mer rettferdig verden tviholder bistandsbransjen på myter, strategier og tenkning som for lengst har gått ut på dato i utviklingsforskningen. Hvem lurere hvem egentlig?

ARTIKKELEN i Bistandsaktuelt er et godt eksempel på hvordan begreper som bistand og utvikling til stadighet sauses sammen som om de utgjør synonymer, og som Thorvald Gran fra UiB så riktig antyder har bistandsbransjen hegemoni over utviklingsbegrepet. Det er på høy tid å foreta en opprydding av begrepene, og å frakoble bistand fra utvikling. Til dette trengs kompetansen utviklingsstudentene besitter. En av de aller viktigste mytene som avlæres ved utviklingsstudiene er at bistand ikke

er ensbetydende med utvikling. Tvert i mot lærer studentene at bistanden har spilt en beskjeden og nærmest uvesentlig rolle. Av hovedemnene på utviklingsstudiene utgjør bistand kun en liten del av pensum. Pensumlitteraturen på for eksempel Utviklingsgeografi (UiO) utgjør 1454 sider (vårsemesteret 2011). Av dette utgjør bistand bare 111 sider. Bistandsbransjen burde ta en titt på hovedtemaene innenfor utviklingsstudiene, og reflektere litt over pensumlitteratur som for eksempel: *Why aid isn't working* (Riddell, R.C. 2007.) Gjennom utviklingsteoriene lærer man å differensiere mellom langsiktig bærekraftig utvikling som noe annet enn avhengig utvikling og veldedighet (der bistand er et eksempel). Det kan synes som om bistandsbransjen mangler kunnskapsbasert belegg og legitimitet.

I EN OVERSIKT over de ulike utviklingsstudiene i Norge har Bistandsaktuelt overskriften: *Her kan du lære å redde verden*. Utsagnet avslører at tidsskriftet ikke vet hva utviklingsstudiene dreier seg om. Nordmenn som redder verden er del av et nasjonalt

«Å komme ut fra universitetet og over til de humanitære organisasjonene er som å reise 50 år tilbake i tid»

Judith Klein er rådgiver i RORG-samarbeidet, et forum for frivillige organisasjoner som driver opplysningsarbeid.

KRONIKK

Kronikkforslag sendes til tgh@norad.no (Maks 7000 tegn inkludert mellomrom.)

selvbilde skapt av veldedighetsbransjen i samspill med media og myndigheter. I mangel av empiri framstår dette bildet som lite annet enn en myte. Reklame om nordmenn som redder verden har vi riktignok mer enn nok av. Kjendiser, fotballspillere og så videre brukes flittig i bistandsorganisasjonenes markedsføring, for å få folk til å åpne lommebøkene sine. Avlat, symptomlindring og avhengighetsskapende er noen av de kritiske innvendingene. Hovedproblemet er kanskje ikke selve symptomlindringsprosjektene i seg selv, men mytene, informasjonen, årssakssammenhengene som skisseres, og ikke minst propagandaaen som produseres for å generere nye bistandsmidler. Fortellingen om nordmenn som redder verden fordreier virkeligheten, tåkelegger de egentlige årssakssammenhengene og overskygger reelle utviklingsstrategier. Man fratar folk kunnskap om de mest sentrale sammenhengene i vår samtid, og lurere folk til å tro at verden blir mer rettferdig ved å gi smuler fra de rikes bord.

DET ER ET GAP mellom det kunnskapsbaserte akademia og praksis i de institusjonene og organisasjonene som burde være opptatt av utvikling. Å komme ut fra universitetet og over til de tradisjonelle veldedighetsorganisasjonene eller de humanitære organisasjonene er som å reise 50 år tilbake i tid i utviklingsforskningen. Teoretiske retninger som for lengst er gått ut på dato i forskningen, lever i beste velgående i det norske bistandsapparatet, sammen med his-

toriefortellingen om «nordmenn som redder verden». På tide å rekruttere utviklingsstudenter til denne bransjen! Hvis hovedmålet er å bekjempe global ulikhet og fattigdom – hva er da de viktigste strategiene? På utviklingsstudiene lærer man å vurdere hva som er de mest grunnleggende årsakene til global ulikhet og fattigdom, og hva som anses som de beste løsningene. I hvilken grad henger målet på greip i forhold til strategien? De fleste bistandsorganisasjonene vet at årsakene til global ulikhet og fattigdom er langt mer komplekse enn manglende bistand. Til tross for denne innsikten, tviholder de på bistand-symptomlindringsstrategien - som sitt hovedvirke. Denne manglende sammenheng mellom årsaker og løsninger bidrar også til folkeforblinding og feillæring.

→ Følg Bistandsaktuelt på nett: www.bistandsaktuelt.no

debatt **UTDANNING**

Utdanning gir mindre konflikt

Gudrun Østby og Henrik Urdal, som begge er forskere ved PRIO, skriver om hvordan økt utdanning reduserer risikoen for væpnet konflikt.

vil være vanskelig å finne noen som ikke mener den er svært verdifull for utviklingsarbeid.

Vi stilte ikke opp til dette intervjuet for å fortelle vårt fremtidige arbeidsmarked at vi har en helt ubrukelig kompetanse, vi ønsket snarere å poengtere at vår kompetanse er viktig og unik. Vi mener at problemet ligger hos arbeidsgiverne som ikke verdsetter vår kunnskap, og ikke at HiO utdanner oss til arbeidsledighet.

Dette poenget kommer godt frem

debatt **MATVARESIKKERHET**

Bistandens rolle

Gunnar Øygard og Karl H Solberg skriver om matvaresikkerhet, fattigdom og hva som kan være bistandens rolle.

i seniorrådgiver i personal- og administrasjonsavdelingen i Norad, Kjell Arne Klingens kommentar om at han ikke kan huske å ha ansatt noen med bakgrunn i utviklingsstudier. «Det er nok få som lar seg blende av at du har et utviklingsstudium på cven». Dette viser at det er arbeidsmarkedets holdning til studiet som er problemet, ikke selve studiet. ■

(Innlegget er forkortet. For fullversjon av innlegget – se våre nettsider www.bistandsaktuelt.no.)

utekontoret **SUDAN**

Menn som sitter

Stein Erik Horjen er konsul på generalkonsulatet i Juba og skriver om menn som sitter. Dagen lang. Under trærne og på regjeringskontorene.

utekontoret **FLYKTNINGER**

Sterke møter

Arild Isaksen, beredskapsleder i Kirkens Nødhjelp, forteller om sterke møter med flyktninger fra Elfenbenskysten.

Debatt:

Utviklingsstudenter faller igjennom

Av Joakim Arntsen

DET ER TRIST Å LESE i Bistandsaktuelt nr. 3/2011 at gode studenter tilsynelatende føler at de kaster bort flere år på utviklingsstudier som ikke kvalifiserer dem til bistandsrelaterte jobber.

Som leder for vannkraft i en konsulentbedrift som har en stor andel av våre prosjekter i tradisjonelle bistandsland i Afrika og Asia mottar jeg en rekke jobbsøknader fra nyutdannede som ønsker å jobbe internasjonalt. Dessverre er det nesten utelukkende slik at kandidater med kun en grad innen utviklingsstudier faller igjennom i bunken av jobbsøknader.

Grunnen til dette er enkel. Multiconsult/Norplan lever av å selge faglig kompetanse og den mer generelle utviklingskunnskapen er ikke eksplisitt etterspurt i prosjektene vi jobber i. Vi knytter derfor i hovedsak til oss nyutdannede med spisset kompetanse som ingeniører, biologer, økonomer og sosialantropologer. Men det er ikke dermed sagt at utviklingsperspektivet er fraværende i våre prosjekter, tvert i mot så er det veldig fremtredende i for eksempel vårt arbeid for Norads Ren Energi Initiativ eller internasjonale finan-

sieringsinstitusjoner som Verdensbanken. Vi verdsetter derfor veldig høyt jobbsøkere som i tillegg til en relevant fagutdanning har bakgrunn fra utviklingsstudier. I vår virkelighet er utviklingsstudier nyttig som kontekstkunnskap i kombinasjon med fagkunnskap og ikke som en egen disiplin.

I jakten på den bistandsrelaterte drømmejobben har jeg derfor som arbeidsgiver et par velmenende tips på veien;

1. Spiss kompetansen. Som nyutdannet er du ofte mer relevant og attraktiv hos en arbeidsgiver med en spiss/dyp utdanning fremfor en av mer generell karakter;

2. Utvid søket. Det er ikke slik at det kun er de tradisjonelle bistandsaktørene som jobber utviklingsrelatert, privat næringsliv ser i økende grad muligheter i utviklingsland og det åpner muligheter for spennende arbeid (og god lønn for dem som er opptatt av det);

3. Kom deg ut. Dersom du er villig til å investere i et par års jobbing utenfor Norges grenser, i for eksempel utveksling gjennom Fredskorpset, så er du straks bedre rustet for å kapre drømmejobben her hjemme. ■

Joakim Arntsen er leder i Vannkraft Multi-consult/Norplan

Gamle myter dyrkes av bistandsorganisasjonene. Ennå fortelles historien om nordmenn som redder verden og bistandens betydning overdrives, skriver Judith Klein. Bilder viser fotballspillerne Thomas Myhre og John Arne Rise på besøk i Senegal i regi av Plan Norge.

FOTO: SCANPIX

NÅR BISTANDSBRANSJEN ikke ønsker seg studenter med kompetanse på utvikling sier det mer om bistandsbransjen enn om universitet og høyskolene. Har man kreft, vet de fleste at en pakke Paracetol ikke løser problemet. Paracetol behøver ikke å være så skadelig i seg selv, men hvis hovedbeskjefteheten til kreftspesialister hadde vært å bruke 60 år på innsamlingskampanjer og folkeopplysning om Paracetol i stedet for å bruke kreftene sine på forebygging og cellegift da hadde folk stilt seg kritisk. For å dra metaforen et skritt videre er det en tankevekker at organisasjoner og offentlige institusjoner verken verdsetter utviklingskompetanse eller lærer av utviklingsteoriene. Tenk om man i medisinen ikke så til forskningen og ikke rekrutterte fra medisinstudiet?

Utviklingsstudiene er ikke en disiplin, hevder Thorvald Gran fra UiB. Nei, utviklingsstudiene er flerfaglig og tverrfaglig, fordi utvikling fordrer en *helhetlig tilnærming* og henter kunnskap fra både økonomi, geografi, antropologi, statsvitenskap og historie. Verden kan ikke forstås i fragmenter, men gjennom å analysere sammenhengene.

MANGE AV DAGENS bistandsorganisasjoner og institusjoner vokste ut av et gammelt veldedighetsparadigme. Tiden er inne for en reorganisering, som bringer dem på samme frekvens som utviklingsforskningen. Universiteter og høyskoler tilbyr utviklingsstudier som et nødvendig, kritisk og kunnskapsbasert korrektiv til veldedighetens vranglære. Grip sjansen, arbeidsgivere! ■

Gados verden

Tanzanianeren Godfrey Mwampembwa, bedre kjent som Gado, er en av Afrikas mest profilerte karikaturtegnere. Han tegner blant annet for den uavhengige kenyanske avisen Daily Nation.

28 Bakerst

Møte med tanzanittens oppdager

Av Kizito Makoye, Kilimanjaro

Tenk deg en edelsten så vakker at den funkler fløyelsblått og sensuelt fiolett fra hver eneste fasett. En juvel så dyrebare at den bare finnes ett eneste sted på jorda. Så ekstremt sjelden at det om bare en generasjon ikke vil finnes flere.

Edelstenen tanzanitt brukes i alle slags smykker. I noen tilfeller brukes den i stedet for diamanter i ringer, øredobber og kjeder. Men tanzanittens oppdager har verken blitt rik eller berømt.

Mitt møte med mannen som først fant disse edelstenene illustrerer dessverre den triste kontrasten mellom den dype fattigdommen som er de fleste tanzanianeres hverdag, og landets massive naturrikdommer.

Det tok meg nesten seks timer i bil å komme fram til Makanya Township i Kilimanjaro-regionen, der Jumanne Mhero Ngoma bor. Det var han som først fant tanzanitten.

Jeg hadde ikke ventet å finne en mann som lever et helt vanlig landsbyliv. Nkoma har ingen rikdom å skryte av. Selv hans naboer lurer på

Sett fra SØR

Kizito Makoye er en tanzaniansk journalist bosatt i Dar-es-Salaam.

hvorfor mannen fortsatt er fattig, til tross for at hans funn skapte en næring verdt mange millioner dollar.

Siden Ngoma nærmest snublet over de funkende blå krystallene i skyggen av Kilimanjaro har tanzanitt blitt en av verdens mest etterspurte edelstener. Alle som noen gang har kastet blikket på denne edelstenen skjønner hvorfor.

– Jeg fant tanzanitten tidlig i januar 1967, i Merelani, Arusha, i området kalt Kiteto. Jeg skulle besøke noen slektninger som bor i Kiteto. Mens jeg vandret gjennom bushen, så jeg noen krystaller av et blått mineral som lå på bakken. De var svært vakre. De var blå, noen var gjennomskinnelige. I løpet av noen få timer samlet jeg om lag fem kilo, sier han.

– En venn rådet meg til å ta bussen til Nairobi i Kenya, der det er mye

større marked for edelstener enn i Arusha. Så jeg lånte penger til reisen og dro til et utenlandsk selskap som handler med edelstener. Jeg lot dem se mine fem kilo med tanzanitt. De visste ikke hva slags mineral det var, men lovte å gi meg beskjed så snart de hadde funnet det ut. Jeg lot dem ta vare på de fem kiloene med tanzanitt i bytte mot en returbillett hjem, til en verdi av fem dollar. Nå er det gått fire tiår, og jeg

venter fremdeles på deres svar. Men jeg har beholdt noen steiner selv, forteller han.

Edelstenen fikk navnet tanzanitt av Tanzanias daværende president Julius Nyerere, som gikk inn for at edelstenen skulle få en nasjonal status.

Tanzanias regjering anerkjente i 1979 Ngoma som edelstenens oppdager og tildelte han litt penger. Kom-

misjonen for vitenskap og teknologi har også gitt han en æresbevisning og en symbolsk pengegave på 50.000 shilling.

Til tross for det er det fortsatt strid om tanzanittens oppdagelse. I flere år har Ngoma vært i en bitter rettsvist

Humanitær helt i hardt vær

Greg Mortenson, humanitær superstjerne og bestselgende forfatter, sliter tungt om dagen. Han blir beskyldt for å ha et svært avslappet forhold både til sannheten og til pengene hans hjelpeorganisasjon har samlet inn. **Av Tor Aksel Bolle**

Greg Mortenson har i flere år vært høyt respektert verden over for sitt humanitære arbeid. Den 53 år gamle amerikaneren har i årevis arbeidet med å bygge skoler, særlig for jenter, i fattige områder i Afghanistan og Pakistan. «Tre kopper med te», boka hvor han forteller om sitt liv og sin innsats for å gi fattige barn utdanning, har solgt over 4 millioner eksemplarer verden over. Da Mortenson i høst var gjest på Skavlan fortalte han to rørende historier fra sitt liv, historier som Mortenson har gjentatt utallige ganger på tv og i andre sammenhenger de siste 15 årene.

Løgn

Den tidligere fjellklatreren trollbandt Skavlan og tv-seerne med historien

«Over to millioner dollar ble brukt til å promotere Mortensons bøker og på å sende han rundt på foredrag og intervjuer, ofte leide man eksklusive privatfly»

om hvordan han i 1993, helt utslitt etter et mislykket forsøk på å bestige fjellet K2, vaklet inn i den pakistanske landsbyen Khorpe. De gjestfrie, men fattige innbyggerne der tok vare på han og som takk lovet Mortenson å komme tilbake for å bygge en skole for barna i landsbyen.

Han fortalte også om hvordan han i 1996, mens han jobbet med å bygge skoler, ble kidnappet av Taliban. Nå hevdes det imidlertid at disse historiene er kraftig fordreid eller – enda verre – at det dreier seg om ren løgn. Anklagene kommer fra journalister i det kjente amerikanske tv-programmet «60 Minutes» og fra forfatteren John Krakauer som tidligere var en av Mortensons støttespillere.

Ikke kidnappet

Krakauer og journalistene i «60 Minutes» mener å kunne dokumentere at Mortenson aldri besøkte Khorpe i 1993. Derimot besøkte han landsbyen i 1994, men under helt andre omstendigheter enn den «offisielle» historien. Han kom dit, ikke som en utslitt fjellklatrer, men fordi innbyggerne der hadde fått høre at han lette etter en landsby å bygge en skole i.

HVEM?

■ Forfatter og bistandsarbeider.

■ Tv-program avslører løgn i hans bestselger.

Journalist Steve Kroft i «60 Minutes» har også snakket med flere av mennene som var med da Mortenson angivelig ble kidnappet av Taliban, blant annet en mann som i dag er en respektert forsker i Islamabad. Han og de andre hevder at det ikke fantes Taliban i området de besøkte i 1996 og historien om kidnappingen er ren diktning. Flere andre hendelser i boka er også enten unøyaktige eller løgn, hevder kritikerne.

«Privat minibank»

Kritikken mot Mortenson dreier

seg imidlertid om mer enn at han har dramatisert eller pyntet på enkelte episoder for 10–15 år siden. I «60 Minutes»-dokumentaren påvises det også at Central Asia Institute (CAI), hjelpeorganisasjonen Mortenson etablerte i 1997 og som han er frontfigur for, i 2009 brukte mer penger i USA enn på å bygge skoler for fattige barn i Pakistan og Afghanistan.

Av 14 millioner dollar organisasjonen samlet inn gikk om lag 60 prosent til arbeid i USA. Over to millioner dollar ble brukt til å promotere Morten-

Jumanne Mhero Ngoma oppdaget tanzanitten i 1967. Handelen med edelstenene er siden blitt en stor industri. Ngoma er imidlertid ikke blitt rik av funnet han gjorde for mer enn 40 år siden.

med det sørafrikanske gruveselskapet AFGEM, fordi de fremmer en annen person som tanzanittens oppdager.

Da den ble funnet, utropte entusiastiske eksperter tanzanitten som det 20. århundres edelsten.

De dyrebare krystallene ble dannet inne i uvanlige forhøyninger. Det er interessant at de så lenge var skjult for våre øyne, helt til en forbigående bonde tilfeldigvis la merke til noen funkulende blå krystaller på bakken. ■

Portrett

Norskamerikaneren Greg Mortenson er flere ganger nominert til Nobels fredspris for sitt arbeid med å bygge skoler i Afghanistan og Pakistan.

FOTO: ROBERT S. EIK/SCANPIX

sons bøker og på å sende han rundt på foredrag og intervjuer, ofte i eksklusive privatfly. Men inntektene fra Mortensons boksalg og svært godt betalte foredrag gikk ikke til CAI, men til Mortenson selv. Ifølge et tidligere styremedlem i CAI behandlet Mortenson organisasjonen som «sin private minibank».

Også selve arbeidet som Mortenson og organisasjonen CAI har gjort får kraftig kritikk. Journalistene i «60 minutes» besøkte en rekke av de 170 skolene CAI hevder de har bygget i Afghanistan og Pakistan. Av de

30 skolene journalistene så nærmere på sto halvparten tomme eller var drevet av noen andre. Flere skoler hadde heller ikke mottatt penger fra CAI på flere år.

Avviser kritikk

Mortenson selv ønsket ikke å delta i programmet «60 Minutes». Teamet bak dokumentaren hevder de forsøkte å få tak i ham i flere måneder uten resultat, mens Mortenson selv hevder han ble bedt om å stille til intervju på kort varsel.

I pressemeldinger har «den humanitære helten» avvist en rekke av påstandene fra forfatter John Krakauer og programmet «60 Minutes». Han hevder blant annet at de har fokusert for mye på inntektene til organisasjonen CAI i ett enkeltår, 2009, noe som gir et misvisende bilde av hvordan organisasjonen jobber.

Derimot har han innrømmet at en del hendelser som beskrives i boka «Tre kopper te» er «komprimerte». Han har også gjort det klart at han vil betale sine egne reiseutgifter i forbindelse med bokpromotering og foredrag i framtiden. Mortenson, som for tiden er i rekonvalesens etter en hjerteoperasjon, har foreløpig ikke gitt noe skikkelig intervju om anklagene eller gitt detaljerte svar på anklagene som er blitt rettet mot ham.

I den amerikanske opinionen later meningene om Mortenson til å være delte. Mange er kritiske og skuffet. Andre støtter han og vektlegger at han og organisasjonen hans tross alt har hjulpet tusenvis av barn og at Mortenson alltid har gjort så godt han kunne. Det som er helt klart er at mannen som nærmest var en folkehelt i USA og som ble hyllet av president Obama, nå må jobbe svært hardt for å vinne tilbake sin tidligere posisjon som humanitær superhelt. ■

Hva i all verden?

Av Ba-Musa Ceesay

1 Hvem er dette?

2 Hvilken betegnelse bruker FN på land med lav sosial og økonomisk utvikling?

3 Hvilket kontinent er verdens nest største?

4 Hvilken organisasjon er tildelt NRKs tv-aksjon i 2011?

5 I hvilket land stilte fotballstjernen George Weah som presidentkandidat?

6 I hvilket land er friidrettsutøveren Jaysuma Saidy Ndure født?

15

7 I hvilke to afrikanske land heter myntenheten kwacha?

8 Hvem tok over som president i Sør-Afrika etter Nelson Mandela?

9 Hvem har skrevet boka «Hvordan de rike ble rike og hvorfor fattige blir fattigere» (How rich countries got rich and why poor countries stay poor)?

10 I hvilken verdensdel ligger Victoriasjøen?

11 Hva er det offisielle navnet på Sri Lanka?

1

12 Var Mauritania tidligere engelsk eller fransk koloni?

13 I hvilket hav renner Amazonas ut?

14 Hva het den første presidenten i Gambia?

15 Hvor oppsto buddhismen?

16 Når var Korea-krigen?

17 Hva heter hovedstaden i Mongolia?

18 I hvilket land var Alberto Fujimori president?

19 Hva heter presidenten i Venezuela?

20 Hvilke to land sto mot hverandre under krigen om Falklandsøyene?

Ekspertnotter

1 Til hvilke land grenser Burkina Faso?

2 Hvor lever kattedyret ozeolot?

3 I hvilket år ble Det norske fredskorpset opprettet?

FOTO: MARC VERAART/FLICKR.COM (CC BY-ND 2.0)

10

Svar: 1: Sudans president Omar Bashir. 2: MUL-land (minst utviklede land). 3: Afrika. 4: Norsk Folkehjelp. 5: Liberia. 6: Gambia. 7: Zambia og Malawi. 8: Thabo Mbeki. 9: Erik S. Reinert. 10: Afrika. 11: Den demokratiske sosialistiske republikken Sri Lanka. 12: Fransk. 13: Atlanterhavet. 14: Sir Dawda Jawara. 15: I dagens Nepal. 16: 1950–1953. 17: Ulan Bator. 18: Peru. 19: Hugo Chavez. 20: Argentina og Storbritannia. **Ekspertnotter:** 1: Benin, Elfenbenskysten, Ghana, Mali, Niger og Togo. 2: Sør og Mellom-Amerika. 3: 1963.

30 Bakerst

Bokanmeldelse:

Skatteflukt som angår oss

Av Torun Reite

SUGGERENDE som en thriller. Nicholas Shaxsons bok om skatteparadiser «Treasure Islands» – åpner stengte dører og fører leseren inn i finansverdens sterke men tilslørte lobby. Skatteparadisene er ikke lenger de andre, de eksotiske øyene, langtvekkistan-land med svake styresett og korrupte regimer. Shaxson fører oss til mer kjente steder – de største skatteparadisene: City of London og Manhattan.

I Treasure Islands viser Shaxson hvordan kapitalstrømmer og selskapsdannelser via lukkede jurisdiksjoner, skatteparadis, styres ved bruk av hemmelighetskremmeri eller «sekretesse». Den politiske gjennomslagskraften har vært så stor at veksten i økonomien via skatteparadis har gått umerkelig for seg. Den er stor, den er mektig, og ingen kan si

«Skatteparadisene er ikke lenger de andre, de eksotiske øyene, langtvekkistan-land med svake styresett og korrupte regimer»

hvor den er. Mer enn halvparten av verdens handel går gjennom skatteparadiser – i hvert fall på papiret, sier forfatteren.

Boken belyser på en glitrende måte dobbeltheten mellom skatteparadisenes hemmeligholdelseskultur og den politiske retorikken om transparens – vilje til åpenhet og innsyn. Shaxson omtaler en rekke kjente og mindre kjente eksempler på korrupsjon, politisk smøring, og samrøre mellom økonomiske og politiske interesser. Sekretesse, konfidensialitet og taushetsplikt – prinsipper ment å beskytte det private rom – blir aktivt brukt som redskap for å beskytte økonomiske interesser.

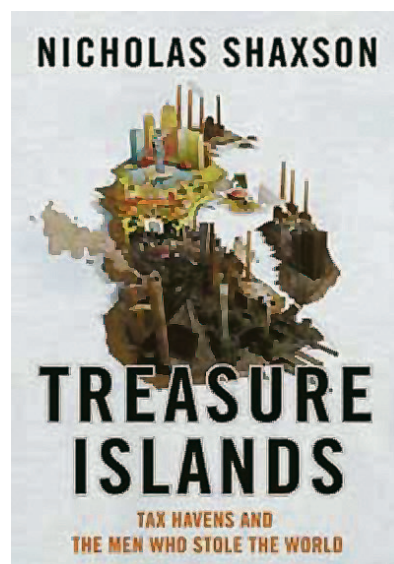
Skattemotiverte disposisjoner og skatteunndragelser blir vanskelige – om ikke umulige – å avdekke. Shaxson viser at nettverkene bak de finansielle tjenestetilbyderne i det vi tradisjonelt har kalt skatteparadiser i virkeligheten blir styrt fra de store internasjonale finanssentrene som London, New York, Sveits og andre land i blant annet Europa.

OG HVA HAR DETTE med oss å gjøre? Det er nettopp det forfatteren klarer å få fram i denne boken. Han viser at det har noe med oss å gjøre. Shaxson understreker at det

Nicholas Shaxson:
«Treasure Islands – Tax havens and the men who stole the world», The Bodley Head, London 2011

Se video på nett

Se video med intervjuer om skatteparadisproblematikk på bistandsaktuelt.no/multimedia

usynlige offshore og de rammene og strukturene finansverdenen fremmer har konsekvenser for utvikling, vekst og fordeling. Han belyser hvordan offshorevirksomheten bidrar til å opprettholde og forsterke fattigdomssituasjonen innenfor og på tvers av landegrenser og regioner. Finansverdens effektivitetsargumenter for fri flyt av kapital baner vei for kapitalflyt ut av utviklingsland og inn i OECD. Forskjeller mellom fattige og rike øker, skattebyrdefordeling mellom grupper forsterker

forskjellene. Det er ikke lovstridig – men er det rett?

Skatteparadisene understøtter den nye kolonialiseringen. Boken tar eksemplet fra Gabon – et land som vant uavhengighet i 1960, i en tid hvor oljeeventyret startet på det afrikanske kontinentet. Frankrike, den tidligere koloniherrn, var raskt på banen og fremmet den franskvennlige presidentkandidaten Omar Bongo. Skatteinntekter fra Gabons oljevirkosomhet har kunnet smøre den franske politiske og økonomiske eliten, og president Omar Bongo kunne styre eneveldig fram til sin død i 2009. Den økte bruken av skatteparadis har erstattet den tidligere formen for kolonialisering, og vi lukker øynene ved å tillate hemmelighold.

Internasjonale bistandsgivere har skjerpet sitt fokus på skatt og utvikling det siste tiåret. Bidrag til bedre skatteregler, mer internasjonalt samarbeid som kan sette reglene ut i praksis og bedre skatterevisjon kan gi positive bidrag. Shaxson snakker om «skatteettersyn uten grenser», men minner oss om at vi ikke bare kan sette fokus på svakheter og mangler hos de andre. ■

Torun Reite er partner i konsultantselskapet Scanteam.

Medlemmer til bistandsfaglig råd

Operasjon Dagsverk (OD) søker to nye medlemmer til ODs bistandsfaglige råd

Operasjon Dagsverk er norske elevers solidaritetskampanje. Hvert år jobber norske elever inn rundt 30 millioner kroner til utdanningsprosjekter for ungdom i Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Asia.

OPERASJON
DAGSVERK

I tillegg til temaene utdanning og ungdomsdeltagelse

omhandler OD-prosjektene blant annet yrkesopplæring, urbanisering, mikrofinans, funksjonshemmedes rettigheter, likestilling og miljø.

ODs bistandsfaglige råd består av 12 medlemmer, og rådet er sentralt i ODs prosjektoppfølgning. Rådet møtes ca en gang i måneden. Under rådsmøtene behandles samarbeidspartneres årsplaner, årsrapporter, evalueringer og søknader om OD. I tillegg bidrar rådet i prinsipielle og tematiske diskusjoner. OD søker to nye medlemmer med solid bistandsfaglig kompetanse og erfaring innen utdanning og ungdomsdeltagelse, samt innen andre tema OD-prosjektene omhandler. Vi søker denne gangen spesielt nye medlemmer med god kjennskap til og kompetanse fra Brasil eller Rwanda.

Vi tilbyr gode faglige diskusjoner og innflytelse innen en av Norges største bistands- og solidaritetsorganisasjoner. Vervet er frivillig og uten honorar.

Les mer på www.od.no og www.od.no/prosjekter

Er du interessert? Send CV og kortfattet søknad til ingrid@od.no innen 30. mai.

For mer informasjon, kontakt gjerne prosjektkoordinator Ingrid Iversen på e-post (se over) eller tlf. 22 99 37 04, eller rådsleder Eirik Gran på tlf. 95831400.

ForUM for Utvikling og Miljø søker: Rio2012 – koordinator.

1 års engasjement, tiltredelse august.

Søknadsfrist 22.5.

Mer info på www.forumfor.no.

Nyhetsbrev fra bistandsaktuelt.no

Du kan nå abonnere på en ukentlig nyhetstjeneste fra Bistandsaktuelt. Du får det – sammen med ukens karikaturtegning – rett inn på din pc!

Gå inn på

bistandsaktuelt.no/Forsiden/Nyhetsbrev

og skriv inn din e-postadresse.

Sjekk ledige stillinger på global.no

global

Nytt om navn

Har du skiftet jobb? Send en melding og bilde til baktuelt@gmail.com.

Heidi Lombnes (40) fra Oslo hadde sin første arbeidsdag som økonomisjef i Norsk Folkehjelp 6. april. Heidi Lombnes er utdannet ved NHH og har tidligere jobbet i forskjellige posisjoner både i Norge og utlandet for Statkraft.

Kjetil Østnor er ny stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Palestina. Han er 36 år og kommer fra jobben som International Director for YWCA-YMCA Global (Y Global). Tidligere har Kjetil blant annet jobbet for UNICEF på Øst-Timor. Han har en master i Peace and International Studies fra Trinity College, Dublin. Han er stasjonert i Gaza.

William Atkins er ny stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Rwanda. Han er 47 år og kommer fra jobben som Norsk Folkehjelps stedlige representant i Nord-Irak. William har bred internasjonal erfaring og har arbeidet på Sri Lanka, i Kambodsja, Laos og Angola. Han har en master i Peace Studies/Conflict Resolution fra University of Bradford UK. William er stasjonert i Kigali, Rwanda.

Steinar Sundvoll er tilbake i stillingen som programsjef i CARE Norge, etter å ha vært stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Rwanda i tre år. Han har også vært generalkonsul for Norge i Rwanda i denne perioden.

Grethe Skaugvoll (31) har begynt som informasjonsrådgiver i CARE. Hun har tidligere jobbet fem år som markeds- og informasjonskonsulent i Norsk Revmatikerforbund og har en bachelor i journalistikk fra La Trobe University, Melbourne, Australia.

Anette Kirkebo (39) har blitt Associated Partner i Nord/Sør-konsulentene. Hun har ekspertise innen analyse av matsikkerhet og har tidligere jobbet for Verdens Matvareprogram i Nord Korea, Elfenbenskysten, ved hovedkontoret i Roma, og på kortere oppdrag i Liberia og ved Asia-kontoret i Bangkok.

Turid Arnegaard har permisjon fra Norad for å jobbe i UD, på Seksjonen for Menneskerettigheter og demokrati, med menneskerettigheter og næringsliv, og menneskerettigheter i de norske satsningene på skog og energi.

Lucie Slengesol Senftova (35) har blitt Associated Partner i Nord/Sør-konsulentene. Hun har mer enn åtte års erfaring med likestillings-, mangfold- og utviklingsspørsmål. Hun har tidligere jobbet som prosjektleder og forsker ved UNDP, UNESCO, OECD, Verdensbanken og handelshøgskolen IMD. Slengesol Senftova har en MA i europeiske studier ved Karlsuniversitetet i Praha.

Tiril Skarstein (27) begynte i mai som fast frilansjournalist i Bistandsaktuelt. Hun har tidligere vært praktikant (trainee) ved ambassaden i Tanzania og har journalisterfaring fra NTBs utenriksavdeling. Skarstein har en master i Development Management fra London School of Economics.

Per-Ivar Nikolaisen har sluttet i jobben som informasjonsansvarlig i Forum for utvikling og miljø og har begynt som journalistvikar i Dagens Næringsliv.

Camilla Fjeldstad Miller er ansatt som kontorleder i Caritas Norge. Camilla har tidligere arbeidet i skoleverket og bankvesenet. Hun er utdannet innen antropologi og statsvitenskap ved Pacific Lutheran University (USA), administrasjon og ledelse ved Madison Area Technical College (USA), samt religion og samfunn på masternivå fra Det Teologiske Menighetsfakultetet.

Anders Sømme Hammer er tildelt Fritt Ords Pris for 2011 for sin uavhengige og kritiske dekning av Afghanistan-krigen. Han bor i Afghanistan, der han arbeider som frilansjournalist. Juryen framhever at han ved å reise rundt i landet uten militær eskorte tar en stor personlig risiko, men at han dermed kommer i nærkontakt med sivile afghanere og får fram viktig informasjon.

André Støylen er konstituert som generalsekretær i Norges Røde Kors. Landstyret vil bruke tiden frem til landstyremøtet i juni til arbeidet med å finne ny generalsekretær. André Støylen er utdannet siviløkonom fra Handelshøgskolen BI. Han har tidligere vært statssekretær i miljøverndepartementet og finansbyråd i Oslo. Han er i dag økonomidirektør i organisasjonen.

Julia Roberts er utnevnt til global ambassadør for Global Alliance for Clean Cookstoves. Filmstjernen ble overbevist om viktigheten av rene, trygge og effektive kokeovner etter å ha intervjuet USAs utenriksminister Hillary Clinton. Roberts vil øke oppmerksomheten rundt helsefarene forbundet med røyk fra dårlige trekull- eller vedovner i fattige land. Alliansen mener at to millioner mennesker dør hvert år fordi de koker mat i røykforurensede hytter eller ildsteder.

Et nytt styre i Forum for utvikling og miljø (ForUM) er på plass: Ny styreleder er **Andrew Kroglund** (Utviklingsfondet), nestleder **Beate Thoresen** (Norsk Folkehjelp). Styremedlemmer for øvrig: **Monica Sydgård** (Redd Barna), **Maiken Pollestad Sele** (Oikos - Økologisk Norge), **Magnus Flacké** (Fellesrådet for Afrika), **Guro Almås** (Mel-lomkirkelig Råd), **Vigleik Winje** (Bistandsnemda) og **Andrew Preston** (FIVAS). Varamedlemmer **Anette Remme** (SAIH) og **Karin Aanes** (IKFF).

BISTANDSAKTUELT

Fagblad om utviklingssamarbeid.

Redaksjonen arbeider i henhold til pressens Vær Varsom-plakat og Lov om redaksjonell frihet i media. Det er bladets redaktør som har ansvaret for innholdet i bladet.

Ansvarlig redaktør:

Gunnar Zachrisen
gz@norad.no

Debattredaktør:

Thore Hem
tgh@norad.no

Nettavisredaktør:

Jan Speed
jasp@norad.no

Journalister:

Tor Aksel Bolle
toab@norad.no
Hege Opseth
heop@norad.no
Ingvild Sahl
sahlmedia@gmail.com
Even Tømte
Even.tomte@gmail.com
Tiril A. Skarstein
tiril.skarstein@gmail.com

Administrasjon:

Ba-Musa Ceesay
Ellen Rojahn

Redaksjonsråd:

Jens Barland
Nora Ingdal
Markus Nilsen
Ane Sigurdsson Mygland
Kjell Terje Ringdal
Asle Tøje

Internett:

www.bistandsaktuelt.no
Postadresse:
Boks 8034 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse:

Ruseløkkveien 26 (6.etg.)

Telefoner:

22 24 20 30 (sentralbord)
22 24 20 40 (redaksjon)
22 24 05 72 (annonser)

E-post redaksjon:

gz@norad.no

E-post annonser:

toab@norad.no

Design og produksjon:

Ad Fontes Medier AS

Trykk:

Nr1 Trykk as

Abonnement:

Bistandsaktuelt, Norad
Boks 8034 Dep,
0030 Oslo
Telefon: 22 24 20 59

E-post: adr-ba@norad.no
Abonnementet er gratis.

Utgifter:

Norad
ISSN 1501-0201

Redaksjonen avsluttet:

Tirsdag 10. mai 2011

Opplag denne utgaven:

18 400 eksemplarer.

Bistandsaktuelt er medlem av **Fagpressen**.

Neste Bistandsaktuelt:

Utkommer ca. 17. juni.

Norad

Litt mer enn krig og katastrofer...

Er du opptatt av utviklingslandenes situasjon? Er du interessert i å lese om den økonomiske og politiske utviklingen? Om de mange små skrittene for å unngå sult-katastrofer og krig? Nå har du muligheten.

X JA, jeg vil ha et gratisabonnement på fagbladet Bistandsaktuelt.

Navn

Gate- og/eller leilighetsadresse (etasje og leilighetsnummer, hvis mulig)

Postboks

Postnummer Poststed

NB! Vennligst oppgi gate-/leilighets- og ev. postboksadresse. Hoveddelen av opplaget distribueres med avisbud.

Du kan også tegne abonnement direkte på www.bistandsaktuelt.no

28.000 lesere!

PORTO

BISTANDSAKTUELT

Norad
Postboks 8034 Dep.
0030 OSLO

Espen Rasmussens berømte bilde av en militssoldat i Darfur i 2004 har gått verden rundt. FOTO: ESPEN RASMUSSEN

Mødre og milits

Ingen barn med fluer i øynene. Espen Rasmussens fotobok og utstilling om flyktninger gjør likevel sterkt inntrykk. **Av Per-Ivar Nikolaisen**

Den prisbelønte fotografen stiller nå ut bildene sine sammen med en utstilling om en annen prisbelønt nordmann. Også han var opptatt av flyktnings ve og vel: Fridtjof Nansen.

Fotoutstillingen Transit på Nobels fredssenter fra 12. mai forteller historien om Nansens innsats for krigsfanger, sultrammede og flyktninger tidlig i forrige århundre. Rasmussens fotografier, intervjuer og filmessays gir et innblikk i hverdagen for flyktninger i dag, snart hundre år etter at Nansen mottok fredsprisen.

Ikke på lidelsesjakt

Rasmussen har reist til konfliktområder i Afghanistan, Sudan, Tsjad, Colombia, Kongo, Georgia og Jemen. Mens noen tar til orde for at man må vise verdens råskap for å opprettholde folkelig engasjement, er han selv av en annen oppfatning.

– Spørsmålet er hva folk orker å ta inn over seg, om det hjelper med en bok stappfull av vold og blod, sier fotografen som til vanlig er bildesjef i VG.

Han jakter ikke først og fremst på lidelse, men prøver å finne hverdagshistoriene som gjør inntrykk.

– Det er mange tragedier, men folk ligger ikke og dør på bakken hele tiden. Menneskene setter seg ikke bare ned og gråter. Folk lever videre. Barn løper rundt og leker, både i flyktingleirene i Kongo og Jemen, sier Rasmussen.

Vil rope på UD

Bildene handler om hvordan folk overlever i ekstreme situasjoner.

– Sett en nordmann i en slik situasjon, og han roper på hjelp fra Uten-

riksdepartementet umiddelbart. Men det kan ikke disse menneskene.

I stedet finner de andre utveier. Rasmussen forteller om et møte med en mor i Jemen. Hun bandt barna fast til veggen hver dag før hun dro på jobb. Hun måtte tjene penger, for at familien skulle overleve.

– Særlig etter at jeg selv fikk barn gjør slike møter med barn sterkt inntrykk, sier han.

Begynte i Darfur

De første bildene han tok til boken Transit, har gått verden rundt. Det berømte bildet av den fryktede Janjaweed-militsen i Darfur i 2004 viser en stolt, ung rytter med automatvå-

Fotograf Espen Rasmussen

pen. Militsen har drevet millioner av mennesker på flukt i det vestlige Sudan.

– De kom tilfeldigvis ridende da vi hadde kjørt inn i Darfur fra Tsjad. Vi hoppet ut av bilen og sa inshallah. Det var bedre enn å prøve å kjøre unna. Mennene snakket åpent om hvem de var og hva de selv mente de sto for, husker Espen Rasmussen.

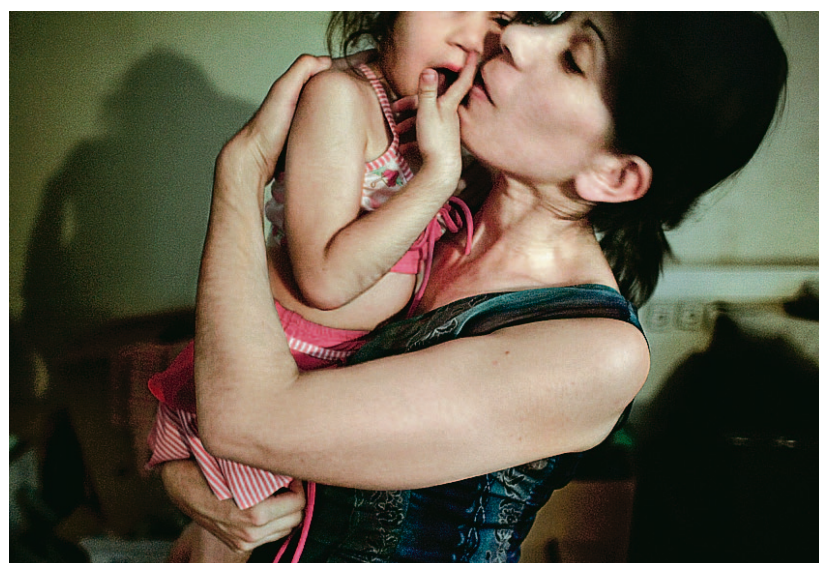
Konfrontert med en rekke kritiske spørsmål fra journalistene, fortalte militsen at de kjempet for folket i Darfur. Kort tid etter at Rasmussen og Tømm Kristiansen møtte Janjaweed ved en tilfeldighet, raidet mennene en landsby i nærheten.

De glemte konfliktene

Det var først da han hadde vært i Darfur, og året etter i Serbia, at han så at bildene kunne bli noe mer enn enkelthistorier. Deretter reiste han bevisst til områder utenfor medienes søkelys. Det ble Colombia, Jemen, Syria og Bangladesh. De fleste av bildene har Rasmussen tatt på fritida eller i permisjoner fra jobben i VG.

– Har bildene bidratt til noe, slik du ser det?

– Det er et spørsmål jeg alltid får. Jeg tror ikke bildene jeg eller andre tar, redder så mange mennesker umiddelbart. Målet er å skaffe oppmerksomhet. Bildene og boka bidrar til at konfliktene ikke blir glemt, sier Rasmussen. ■

Hverdag i en flyktingleir i Georgia. Midt oppe i krig og flyktingliv prøver en mor å skape mest mulig trygghet for sitt barn.

FOTO: ESPEN RASMUSSEN